

DE milite in vigilis deficiente: quē sancta Maria in visione confortauit. Ca. xxxvi

DE Hērico monacho eiecto qui meritis beate Marie receptus est. Ca. xxxvii

DE miris visionibus domini Bertrami monachi de carixto. Capitulum xxxviii

Ita domini vualteri de Hirbach. Ca. xxxix

DE abbate nostro cui virga pastoralis sancta Maia porrigere visa est: anq̄ in abbate promoueretur. Ca. xl

Ite de episcopo Throdico q̄ per ipsā Coloniē in antistite est promotus: eiusq; nutu depositus. Ca. xli

DE scolari Coloniensi: quē sancta Maria in somniis corripuit: cui ordinem malediceret. xlii

DE pena Sybdomis et sociorum eius ob iniuriā bate virginis. Ca. xliii

DE pena lusoris. q̄ blasphemauit sanctam Mariam. Ca. xliiii

Item de p̄a cuiusdā matrone de vldē: q̄ de ymagine scē Maie stulte loq̄batur. Ca. xlv

Item de alia matrona: quē filias a lupo raptas per ymaginem recepit. Ca. xlii

DE ymagine sancte Marie i p̄esse. Ca. xlvii

DE mōcho medico: cui sancta Maria in choro electuariuz suū p̄mo negauit: et postea emdato donauit. Ca. xlviii

DE scāmomiali: cuius tybia lesam sancta Maria in visione pūxit et sanauit. Ca. xlix

DE incluso q̄ per aue Maria sensit mirā dulcedinē. Ca. l

DE monacho: quē scā Maia deosculabatur an̄ mortē ca. li

DE Hermāno cōsuo p̄ quo defatigato sancta Maria horā cantauit et finem p̄dixit. ca. lii

DE pauone ouerso qui scā Mariā in fine vidit. Ca. liii

Ite de sanctimomiali cui morienti appuit. Ca. liiii

Item de Vuernero monacho: cui in extremo subuenit: cū a demonibus trētur. Ca. lv

Item de canonico Coloniensi: cui in fine se oñdit. ca. lvi

DE Simone cruce signato: quem sancta Maia morientē cōsolata est. Ca. lvii

DE milite decollato: qui per eam euasit gehēnam. Ca. lviii

Item de latrone: quem decollatū sepeliri iussit in eccl̄a. lix

DE monacho: qui ordinem Cisterciensē sub ei⁹ pallio vidit in regno celoz. Ca. lx

Incipit distinctio septima: Capitulu p̄ Cesarius

Distinctio Septima

Tobannes in Apocalypsi vidit mulierem amictam sole: et lunam sub pedibus eius. et coronam duodecim stellarum in capite eius: atque in utero habentem. que clamabat parturientes et cruciabatur ut pareret. et c. **M**ulier hec per Johe; uirgo est sancta Maria: sole lucidior fulgore caritatis. luna superius id est mundo contemptu glorie secularis. omnium virtutum stellis tanquam dyademate gemato coronata: et quod illis dignum est diuino partu fecundata. **N**unc de signant per exemplum mons. castellum. aula. templum. thalamus. et ciuitas. palma. cedrus. vitis. rosa: et cum istis innumerosa nominum nobilitas. **M**iror in huius gloriose virginis designatione virgam floridam et rubum inter flammam videntem. vellus madidum. **B**edeo nis. thronum eburneum. ac deauratum. **S**alomonis. fontem signatum. ortum clausum. et alia quod plurima: que breuitatis studio sunt omittenda. **S**icut enim in creaturis vniuersis matre creatoris nihil est sanctius. nihil dignius. nihil precellentius: ita eius visione nulla sanctorum visio dignior. nulla iocundior nulla eminentior. **C**uius pre-

De sancta Maria

ces ut quidam ait. vitta. cuius nomen tristitia. cuius odor lilia. et cuius videntur labia fauim in dulcedine. **S**uper nucem sapida. et super muem candida. super rosam rosida: super lunam lucida veri solis lumen. **A**pollonius. **B**eati vero et ter beati qui tante virginis visione digni habiti fuerint letificati. et sermone iocundari. oratione consolari. benedictione confirmari. **C**esarius. **N**on plenus nosces per exempla. **A**udisti iam ex parte figuras et enigmata. vis nunc scire qualia et quanta mundus per ipsam osequitur beneficia. **A**pollonius. **N**ihil plus sitio. **C**esarius. **I**psa est orbis conseruatric. et tribulatoz; consolatrix: fida sibi famulancium defensatrix. **P**er ipsam peccatores illuminantur. desperati ad confessionem reparantur: apostate a deo per ipsam deo mirabiliter reconciliantur: iusti reuelationibus consolantur. **F**lomen eius et memoriale eius mortuos sanat: demones fugat. vincula soluit. timores pellit: tentaciones compescit. **P**er ipsam pusillanimes confortantur: torpentes excitantur: eieci autem misericorditer rumpantur.

Diligentes se diligit. pmo dili-
gendo preuenit et honorat: et
contemnentes se. quia iusta
est. punit et humiliat. Apud
ipsam electuaria sunt confor-
tata: vnguenta sanata. **N**om-
ei? sup mel dulce: et hereditas
ei? sup mel a fauuz. **O**rienti
bus assistit: a mortuoz aias
ad vita pduc et nā. **A**pollōi
us. **L**icet omnia hec credam de
illa: velle tamē mibi eadem exē-
plis delucid ai. **C**esai? **Q**ue
a viris audiui religiosi tibi re-
ferā: iphi? ut spero oratione ad-
iutus. **Q**uero mūdus ei? meri-
tis pēibusq; oseruet: bimis tibi
pandā exēplis. **C**a ij

Hic lxxv ānos. qñvalidi
illi fuerevnt atq; tōmtru
a. quoz mēcionē feci in distin-
ctione quarta ca°. vicesimo p-
mo: cū i quadā ecclesia prouī-
cie nostre populus starz. a di-
na sacerdos celebraret: yma-
go dei genitricis taz velxmetē
sudare cepit ut astantes nota-
rēt a mirarentur: atq; ipse sudo-
r gutte pēplis matronaruz ex-
tergerent. **M**utu dei obsessus
eadē hora affuit: requisitus de
causa hoc rñdit. **Q**uid statis
amirātes? **F**ili? **M**aie manū
extēderat ad feriēdū. **Q**uā si nō
ipsa tenuiss; mūdus iā minje

substiteret. **E**cce hec est causa
fudoris. **E**t tertii sūt oēs audiē-
tes uerba taz stupida. **H**ec m-
relata sunt a quodā abbe reli-
giōso ordinis nostri: tūc tēpif
recenter gesta. **C**apitulū. iij

PAruo post hec emenso tē-
pore. āno videlicet gratie
M. cc. xviij. mare in ptib? fri-
sie t minos suos egredies. ml-
tarū puīnciaz frās occupauit.
villas deleuit: ecclesias lapide-
as deiecit: tantā extingens hōi-
nū multitudīnez: ut summa cē-
tum milia trāscēderz. **I**ta exalta-
ti sunt fluctus ei?. ut turriū alti-
tudies opiēv iderētur: a pcella
pcellam impellens generale di-
luuiū minaretur. **E**t sic dictum
fuit abbi nostro. cū eo dē anno
visitacōis grā frisiā itass; fluctus
furētes etiā vsq; **C**oloniāz
puemissent: si nō is qui eos exci-
tauerat. genitricis sue ut poste-
a diceretur pēib? compescuisset.
Apollonius. **N**osti cāz tāte
plage? **C**esai? **N**oui. **F**iloso-
phā arte pugil in eadē prouī-
cia extitit: qui quotiēs de taber-
na ebrius redijt: totiēs vxores
verberib? a plagis satis tribu-
lauit. **T**ēpore qdā timore mai-
ti ifirmitatē simulans. ne simu-
lacio eadem posset notari: cor-
p? dōmīnū sibi dari postulauit.

Veniēti sacerdoti pugil cū
cipho cēruis ebrī⁹ occurrens
bibere monuit. Et cū ille respo
deret. corpus domini porto. nō
modo bibam. iratus friso. cum
cipho pīdē pēssit. et ōnes
hostias de illa excussit. ita vt p
pauimentū dispgeretur. Ma
trone vero que cōsolacōis gra
tia ouenerant. sup singulas ho
stias tanq̃ stellas radiātes vi
derūt. Quas sacerdos gemēs
ac dolens in pīdē recollegit. et
abiit. Friso vero a decano pū
cie citatus excoīcatus est. h nō
curauit. Qui tādē ad hōc opul
sus est. vt cruce p tanto sacrile
gio signatus. cū iam dicto sac
dote ecia; cruce signato venīr
Romā. Cū domīn⁹ Donoīus
Papa culpam cōfiteū p peni
tencia mīuit. vt mare tñfret.
ibi q; tribus ānis in armīs xpō
seruaret. Quid plura? Mare
trāherūt ambo. et ante Damia
tā mortui sunt ambo. Quib⁹
defunctis. cum āno eodē; domi
nus prouinciā terribilit̃ vt su
pradūm est plagas. et causa
plage populum latēt. matrōe
cūdam valde religiose domio
in ieiunijs. orationib⁹. vigilijs
et elemosinis fūienti. mater tē
re videlic; dñi Wymboldi ab
batis sancti Bernardi. beata dñi

Genitrix lacrimis ei⁹ mota. po
puli q; miserta appāres. sic ait.
Propter iniuriā filij mei i sa
cramentū corpis ei⁹ scām. sub
mersa est. Frisia. et adhuc am
plius plagabitur. si cōdigna
penitēcia nō fuit s̃bsecuta. Ex
quibus verbis colligitur. q n
solum pugilis. sed comunib⁹
populi peccatis exigentib⁹ hoc
euenerit. Morq; adiecit mater
miseriēcordie. Leua oculos tuos
contra mare. Quod cum fecis
set. contemplata est pīdē a
pugile percussam i summitate
fluctuum natantem. Que cu;
in tantum approximas. vt pos
set agnōsci. ait. Ecce corpus fi
lij mei. In loco em̃ vbi dispū;
est. edificāda est ecclā. Et debet
ei tāta exhiberi reuerēcia. quo
modo sepulchro domico. Hoc
ecia noueris. q ambo mortui
sunt. Pugil sc; et sacerdos. sed
Pugil eo q sine cōtriciōe ob
ierit. sepult⁹ est in inferno. sac
dos vero tenet adhuc in purga
torio. Retulit tam nob Thō
deric⁹ p̃or de Velle. eū dē; Pugi
lē quātū ad sig̃ exteriora cū p
ficis cēt̃ satis magnā habuisse
p̃ccōe; h credēdū est b̃tē dñi ge
nitrici. Hec visiōe agnita. dñs
Thobald⁹ ep⁹. Mōsterien ad
e⁹ diocesi; maria p̃ Frisie p̃tini.

missis litteris suis p. **V**idit autem sancti Bernardi cellerarium. si cut ipse nobis retulit: solene; p. uentialibus p. m. a. i. n. u. x. i. t. **Q**uod autem insufficiens fuerit ex hoc p. b. a. t. q. d. a. n. o. p. t. e. i. t. o. d. e. n. u. o. p. u. n. i. t. a. e. f. r. i. s. i. a. m. l. t. i. s. m. i. l. i. b. u. s. p. a. q. u. a. z. i. n. u. n. d. a. t. i. o. n. e. s. s. u. b. m. e. r. s. i. s. **M**a trona quedam prediues ex p. d. i. c. t. i. p. u. g. i. l. i. s. d. o. m. o. e. c. c. l. e. s. i. a. e. d. i. f. i. c. a. u. i. t. **E**x h. i. s. q. u. e. d. e. a. s. u. t. c. o. n. f. i. d. e. r. a. r. e. p. o. t. e. s. q. d. s. o. l. i. c. i. t. a. s. i. t. c. i. r. c. a. h. o. m. i. n. u. s. s. a. l. u. t. e. b. e. a. t. a. v. i. r. g. o. **M**aria. cui tanta cura extitit de penitencia. **Q**uod vero tribulatorum sit consolatrix. sequentia declarabunt. **C. a. i. i. j.**

Retulit quidam mihi abbas de ordine nostro. de sancto Thoma cantuariense. qui nostris temporibus martirisatus est. quoddam satis delectabile. quod nec in eius passione legitur. nec in libris miraculorum eius reperitur. **C**um esset eius diocesis sacerdos quidam p. d. e. o. t. a. nullam sciens missam nisi de domina nostra. et illam quotidie celebraret. atque apud eum de hoc accusaret. prohibitus est ob honorem sacramenti a beato episcopo. de cetero dicere missas. **Q**ui cum esset in tribulatione et egeret. beatamque virginem iugiter inuocaret. illa ei appropinquavit. **V**ade ad Episcopum. et

dic ei ex parte mea. quantum tibi restituat officium tuum. **R**espondit sacerdos. **D**ona ego pauper sum. et persona despecta. non me audiet. neque mihi patebit accessus ad eum. **B**eata virgo subiunxit. **V**ade. et ego tibi viam prepara bo. **E**t ille. **D**ona non credit verbis meis. **R**espondit ei. **D**ices ei pro signo. quod cum tali homine in tali loco conciliium suum dissolutum resartiret. ego illud ex parte vestra tenebam adiuvans eum. statimque credet tibi. **M**ane sacerdos sine impedimento intras ad Episcopum. beate de i. g. e. n. i. t. r. i. c. i. s. r. e. f. e. r. e. s. n. u. t. i. u. m. cum ille diceret unde credam te ab ea missum. predictum signum de concilio subiunxit. **Q**uo audito. beatus pontifex stupens filium ac pauperem. **R**espondit. **E**cce red do tibi officium tuum. et precipio tibi. ut tantum missam de dona nostra cantes ac frequentes. orasque pro me. **A**polomius **S**atis miror pietatem domine nostre. ut p. d. e. o. t. a. m. de p. o. s. i. t. i. o. n. e. d. i. g. n. u. m. s. i. c. d. e. f. e. n. d. e. r. e. t. a. m. i. n. i. s. t. e. r. i. o. t. a. n. t. o. d. i. g. n. u. m. i. u. d. i. c. a. r. i. **C**esarius. **N**otandum est ex ineffabili eius misericordia. sicut in sequenti capitulo amplius mirari poteris. **C. a. v.**

Quoniam quidam sancti. **B**eromius in Colonia. **H**ardus nomine. vir nobilis.

oriundus de Merenberch. pastor erat cuiusdam ecclesie super fluvium logocia; site: vocabulo Derlar. Cum esset liberalis et multa consumeret. nec annui ei redditus sufficeret. putans iam dicte sue ecclesie vicarium multum habere pecuniam. cogitare cepit qualiter aliquid extorqueret ab illo. Sciens proorsus hominem illiterateatum assumpto secundo decano Limburgensi. in ipsa dominica infra Epiphaniæ octavaz cuius officium difficilimum est: cum se sacerdos preparasset. ecclesiam tanquam missam auditurus intraivit. Expavit ille visis tantis viris. et facta tamen confessio. eo quod ignoraret officium diei introitum de sancta Maria. scilicet. Vultum tuum deprecabuntur. inchoavit. Rursum Hardeardus confundere volens. auctoritate cure pastoralis officium diei cepit id est. In excelso throno. Cui cum sacerdos resisteret. cessit ille confusum se simulans. finita missa cum illum dure satis argueret diceretque. qualem missam dixisti hodie. et ille respondere de domina nostra. non bona fuit. adiecit Hardeardus. Videte ne unquam de cetero missam dicatis in ecclesia mea. Sicque recessit. alio sacer-

dotem substituto. Et cum egeret pauper ille amotus. compassa est ei mater misericordie. nocte quadam Hardeardus dominus matutinis in ecclesia sancti Beronis soli apparens. durius allocuta est dicens. Vt quid repulisti capellanum meum. avaricia tua ad hoc te instigante. Si non celerius eum restituieris. lingue officio a me privaberis. Ille ad pedes eius corruens veniam postulans. omnes satisfactionem promissit. Mormane directo nuncio amotum restituit. mandans sicut super dictum est de sancto Thoma. ut missa; de sancta Maria quicunque die vellet celebrare. ipsa; pro suis peccatis interpellare. Adhuc eundem sacerdos vivit. et prece cuiusdam monacho scimoniali. cui ipse iniciator extitit. Apollonius. Bonum est tali vivere domine. que sic sibi servientibus. Subiit Cesar. Non solum eos a quibus affliguntur monachi corripit. immo etiam quod illorum sunt potest defendit. **A**pe illo. quod Baldeuinus comes Flandrie cum cruce signatus Constantiopolim expugnavit. Papa Innocentius ordinis suis mandavit ut quod regem propter omnium rerum suarum mobilium in succursu terre sancte transmitteret.

Ordo vero privilegii sibi ab eius precessore indultis immittens. ne libertate concessam vertere videretur in servitutem: tam grandi exactum subiacere non acquerit. Unde Innocentius furor in tantum ordinem indignabatur: ut dignitatibus secularibus indulgeret; quantum possessiones ordinis sibi visurpareret. In primo vero generali capitulo abbates qui confluerant: spem suam in beata dei genitrice que ordinis patrona est adiuvata ponentes. scientes sententiam male conceptam eius precibus facile posse revocari: spirituales pro eadem necessitate usque ad proximum capitulum orationes iniunxerunt. Hoc etiam adhicentes: ut a capite quadringente nudis pedibus de capitulo exeuntes: septem psalmos culectantia cantarent. Quod et fecimus. Interim beata dei genitrix virgo Maria. cuiusdam religioso nomine Reynero iam dicti Innocentii confessori apparet: in hec verba eadem mandavit. Tu ordine Cisterciensem cuius aduocatum sum ego. destruere conaris: sed non prevalebis. Et nisi citius de tuo malo proposito resipiscas: ego te et omnem potestatem tuam contemnam. Divinus nuntio dominus Innocentius audito. sciens Reyn-

neri virum esse sanctum ac veracem: tantum in deo conceptum peccatum premitens ut ordinis privilegia roboraret. hoc adiungens: ut primo omnium negotia ordinis in curia expedirent. Quam indulgentiam cum tam suabulla quam omnium cardinalium subscriptionibus confirmari: et unus tantum niger ordinis cardinalis contradiceret: ita in illud exarsit: ut statim eum amovere minaretur. Cumque primo capitulo patribus nostris innotuissent. Christum eiusque genitricem de tam inopinata immutatione glorificantes: orationes iniunctas cum gratiarum actione dimiserunt. **A**pollonius. Non miror: si aduocata suam tam potens regina defendit. **C**esarius. Verum dicis: licet enim sit mater misericordie: non tamen obliviscit circa misericordes videlicet. **C**a. vii.

Quoniam nobilis femina domina Alepdis de Mollbergh cum consensu mariti sui Euerardi Burgravius quedam allodia sua per inspirationem divinam ad novam abbatiam ordinis nostri construendam in manus domini Henrici abbatis nostri libere et sine omni contradictione tradidisset: et ante ipsius mortem domus que vocatur locus Marie constructa fuisset: viri quidam nobiles ex

ei⁹ cognatis. post ei⁹ mortem
contra iurā dum venientes:
eādē nouellā plātaconem que
rimonijs. minis. rapinis. mltis
qz alijs incōmodis molestare
ceperūt. **S**cā vero dei genitrix
virgo **M**aria eiusde; cenobij
domina aduocata. sicut a mltis
dicebatur. hoc apud filium
egit. **V**t **H**enricus de molleberg.
qui precipuus videbatur obli
deretur: vt supra vires damni
ficatus de proprio castro elimina
retur. **D**e **S**egēterghe vir no
bilis. a quo multū domus pre
dca vxabatur: a seruo suo satis
miserabiliter occisus est. Alius q̄
dam ad eius de pdacone prope
rās in via crepuit medi⁹. Quā
vindictā cū audisset alius q̄dā
nobilis vn⁹ de coheredibus ve
nit ad locū timore corrept⁹ di
cens. **D**ñā mea scā **M**aria finit
tua tibi. parti ego mee renūcio
Vuillhelmus miles de **H**elpen
stein ab vxore instigatus. que
se heredem possessionū collata
rum dicebat: cur tim meliorem
inuades. fratres mltis expensis
grauabat. **I**nterim sacerdos q̄
dā religiosus cōfessor eius no
cte quādā in loco scē **M**arie se
p visu; trāspōitū vidit: a cum
quidā ex sacerdotib⁹ celebratu
r⁹ eēt missaz. a a sup dco **V**uill

helmo ipediētur: vir q̄dā niger
rim⁹ fuste illū percussit occidit
Quē visu; cū ei⁹ citasset. asserē
eū in breui moritur⁹ n̄ a vxaco
ne mōchōz cessare. ille stimu
lis q̄tidiais vxoris sue se vige
ri conquerēs. n̄ acq̄uit osilēti
Citatus litteris papalibus cū
eēt in uolēta possessione. a iudi
ces cū aduocatis iam negociū
diuici⁹ tractassent. tādē p̄tib⁹
duos dies p̄fixerūt. vnū amica
bilem ad cōponēdū. alterū ad
litigādū. **Q**uā cū p̄ponē nō pos
sent. diesqz tres adhuc supēnt
ad litigādū. **J**ohannes de **H**o
richem in veti monte conuer
sus. proxima nocte vidit se in
sommis eē in loco sancte **M**arie:
audiens yginem glorioz; cla
ra voce dicente; . **O**portet me
recedere a loco isto dicente cō
uerso quo ibis domina. **R**espo
dit **A**d filium meum conqueri
de **V**uillhelmo de **H**elpenstein:
quā me nō finit quiescē in loco
isto. **M**ane vero visionem re
ferens cellerario iam memora
ti **V**uillhelmi: subiunxit. **S**cia
tis pro certo. q̄ aduersarius
noster cito morietur: p̄t ouē
tū loci scē **M**arie. **C**uī ille s̄bride
do r̄ndit. **N**on curetis: tñ velle
m⁹ eē absoluti ab eo. **Q**ui post
dies paucos pede truncatus:

penā soluit irrisiōis. **E**adē vero die cum willhelm⁹ circa nemus spatiares. in sum portās super pugnū. a duob⁹ suis comitis sepnēsis qui hominē sui iuris captiuū ducebāt. quē ipse excutere in sum ē. lancea transfoſsus. animā protin⁹ exalauit. **E**adē hora obſeſſa qdā in villa q tris dieſ a caſtro helpinſtey ſanſ imota. Ita cepit ſaltare. man⁹ qz cum cachinnos plodere. vt vix a duodecim poſſ⁹ tenei. In terrogata quid haberet. **R**ndit. **M**ō in hac hora magiſter meus acquiſiuit tres animas. **R**ouertis willhelmū de helpinſteyn iā occiſum. **R**ouiti⁹. **Q**ue fuerunt ille tres anime? **M**ōach⁹. **O**cciſi a occideū. ſicut conſtitio. eo q animā mortui habuit in re. alias duas in ſpe. **N**ō multo poſt int⁹ rogatus dyabol⁹ in briſeke de ai ma ei⁹ dē willhelm⁹. p os altei⁹ ſemie rñdit. **M**agiſter meus habet eā. ppter mōchos qz ſpoliauerat pice a ſulphure il lā inſudit. vſqz ad ſummū re plens. **V**xor vero q ad tm̄ malū inſtigauerat euz. poſt breue tēpus a pūigno de caſtro euz liberis eiecta eſt. **N**ā cum ſit in expugnabile euz. ſcalis nocte intrans. illā turpit⁹ eiecit. inu

riā beate dei genitricis vīdicās. **A**b illo tempe vſqz hodie mō ſterū curti eandē quiete poſſi det. meritis glorioſe vginis adiutū. **R**ouiti⁹. **S**atis mihi iā probatū eſt. qz ipſa totius ſit orbis cōſeruatrix. tribulato rū cōſolatrix. fida ſibi famulā tū deſenſatrix. **Q**z autē peccatores per ipſa. illūmentur. qd hijs omnib⁹ ſalubrius iudico. aliquo mihi oſtēdi pcor exem plo. **M**onach⁹. **C**ū homo homin⁹ ſepe p m̄a obtineat gratiam. multo āplius hoc creden dū eſt de mīre dñi. **C**a. viij. **Q**uoniam quidā ſancti. **C**umbertin⁹ Colonia no mine. **D**ēricus vita ſatis ſecula ris. cū die quadā ſolus equita ret. nubecula lucida viā ipſam eo intueſte tranſuolauit. vſqz clariffimaz de ipſa nube audi uit. **F**iat volūtas tua. ſicut in ce lo a in terra. **E**ratqz vox eadem tante dulcedis. vt quotiēs ei⁹ poſtea recordaret⁹ lacrimis in funderet⁹. **C**unqz vocem hāc celitus de miſſa. minus attēde ret. vel potius nō intelligēt. no cte quadā p viſum ſe ſtare vī dit in capella domus ſue. an al tare corā p m̄a beate dei ge nitricis. **Q**uā cū verbis angeli cis ſolito ſalutaret. rñdit illa.

Distinctio Septima

Ut quid me salutas? Homo
peditus es: a mihi vitam tuam em-
daueris: citius pibis. Ego enim
et benedictus intercessimus pro
te. Qui cum secundam hanc amon-
itionem dulcedine vite secularis
abstractus negligeret: circa tem-
pus sex ebdomadarum tam graui
infirmirate correptus est. ut in-
ungeret: nec vlla esset spes vite
eius. Tunc demum ad cor reuersus
et quid audierit. quid videret
recordatus: fratribus quibus-
dam Surgenfibus ordinis Ci-
sterciensis ad se vocatis se reddidit:
qui in proximo pascha mona-
chus factus est: meritisque et
precibus beate virginis se illu-
minatus: usque hodie gloriatur.
Apollonius. Cuius fuit vox
illa facta de nube: et quis scius
eius? **C**esarius. Quantum
ex iam dictis colligitur: beate
Marię sancti Benedicti. O-
rabat enim Christum. ut sic vo-
luntas eius est in celo id est i-
iusto: ita et eius voluntas que
semper bona est fieret in terra hoc
est in illo iuvene tunc peccatore.
Nec mirari debes si peccatores
per eam illuminantur: quia sicut
nomen eius: ita et laus eius in fi-
nes terre. Maria enim interp-
tatur stella maris: siue illumina-
trix. Quod vero de spatu et contra omnem

De sancta Maria

gram indurati. per ipsam ad confes-
sionem et veniam reparatur: pro-
sto sunt exempla. **C**apitulum ix.
In provincia Partica do-
mus ordinis Cisterciensis
sitā est: que Trappa vocatur.
In hac sicut mihi retulit domi-
nus Henricus abbas de himeni.
asserens sibi recitatum ab abbate
proinde domus: contigit quod
dicturus fui tunc temporis recent-
gestus. Infirmatus est ibi mo-
chus usque ad mortem. Deputati
fuerunt ei duo monachi ad furiendum
Qui dum filii exissent et eger solus
iaceret: ingressi sunt duo tetri spi-
ritus in angulo domus stantes. Co-
pulos aut manibus cachinnantes:
dicebant ad invicem. Cras hora
etiam deducemus cum magno gau-
dio animam huius ad infernum. Nox
infirmus tremens cepit atque pal-
lescere: maxime propter remorsum consci-
encie. Commiserat enim animam dissolutione:
peccata quedam grauiora: que veta-
te erubescencia confiteri non potuit
neque clericus in seculo. neque no-
uitius. neque monachus in mo-
nasterio. Pauens vero et circum-
spiciens ostemplatus est in an-
gulo opposito matrona pul-
cherrimam: in hec verba demoni-
bus cachinnantibus respondente.
Nolite mihi gaudere: ego illi da-
bo osiliū quod dicitur vestris euadat

Post qđ verbum visio om̃is m̃i
nistris intratib⁹ disparuit. Cō
filiū autē intelli gēs ofessionē
matronā vero sanctam dei ge
nitrice. quā in tāto piculo ut o
p̃mox inuocauerat. p̃ore; wca
ri fec̃: cui om̃ia sua peccata me
ritis beate virginis adiut⁹ ple
ne ac deuote cōfites. et ut eadē
abbati qui tūc p̃ns nō eāt r̃ue
laret. supplicans: oleo sacro in
unctus et dñici corporis sacram
to munit⁹: hora a demonib⁹ p̃
dicta sub spe ṽie spiritū exala
uit. **Cā. r.**

Simile beneficiū consecuti
sunt duo paupes. Paishi⁹
a beata virgine: sicut m̃bi r̃ tu
lit Lambertus monachus: q̃
eodē tpe ibidē dic̃ se studiuisse.
Cunq; collecti fuissent in hos
pitali. qđ sitū est āte eius ora
toriū i padiso. viro cui dā r̃ligi
oso eiusdē hospital' m̃istro
ipsa virgo benignissima cui cu
ra est de oib⁹. apparere digna
ta est. dicēs. Bone. vide ut dili
gētia ac custodia adhibeatur
ill' duob⁹. q̃ in piculoso statu
sunt: et demones cū multa soli
tudine circueunt quomō eis
noceant. Qđ cū indicasset sac
doti. et ille eos ad emūdacōnez
oficiētie hortaret̃ semel ac scđo
nec p̃ficeret: tādē subiunxit.

Miseri ego noui vōs eē in pec
catis grauissimis: cito q; morie
mini: et m̃hi cōfessi fueritis. intra
bitis gelēnam. penis eternali
b⁹ cruciadi. Illi vero territi. et
qđ credibilius ē precib⁹ beate
dei genitricis illuminati. pecca
ta sua ofessi sūt: moxq; Chris
tiano decedētes. demonib⁹ luc
tū et sanctis āgelis gaudiū fe
cerūt i celo. **Apollonius.** Val
de letificāt ista. **Cesari.** Nō
solum peccatores fidē sine opi
b⁹ habētes. p̃ ipsā ut p̃batū ē
illuminatur: ymo etiā apostata
te a fidē qđ signū est maioris
miserisericordie. per eam Chris
to recōciliantur. De hoc habes
manifeste exēplū i distinctōe
scđa capitulo qđ d̃r gēsiō scđo:
de iuvene qui iuxta florētiā
Christū abnegās et dyabolo
se reddēs. ei⁹ p̃cibus puenit ad
indulgētiā. **Apollonius.** Si
m̃ile legit̃ de Throphilo alex
andrino. Quia iam h̃mo satis
p̃tract⁹ est de beneficijs eius
circa peccatores: p̃cor ut exēpl'
m̃bi oñdas quātis et qualib⁹
per eā iusti reuelacōnib⁹ conso
lent̃. **Cesarius.** Quā mirifi
ce iustos sibi h̃uientes scā dei
genitrix osoleť: ex paucis que
subiūtiā. cognoscere potēs exē
plis. **Cā. r.**

Distinctio Septima

Causa extitit. ut quidā ex
abbatib⁹ ordinis nostri
pro negotio ordinis ad Hen-
ricū impatorem filiū Frederici
mitteretur. int⁹ quos p̄cipuus
videbat⁹ tā scitāte q̄ dignitate
dñs Petrus monocul⁹ abbas
clareuall: cui⁹ mēno habita ē
in distinctiōe sexta. cā. xi. Et
q̄ dñs Cisterciens⁹ in p̄p̄a p-
sona venire n̄ potuit: p̄orem p-
se misit. Venientibus eis spireā.
cū in ecclia beate dei genitricis.
cui⁹ structura stupēde magitu-
dinis ē. orassent: cunctis ociis
ab oracōe surgētib⁹ a ei⁹ de-
ecclie edificia circūlustrādo cōsi-
derantib⁹: iā dñs Petr⁹ cui⁹ co-
gitat⁹ a delcātiō nō fuit i edifi-
cijs corruptibilib⁹. h̄i structu-
ra. Iherlm celestis. i oroe pseue-
rauit. Tādē oibus egressis. cū
i porticu ecclie a canonicis hōi-
fice fuissent salutati. a cū instā-
cia multa ad prādū inuitati: r̄-
q̄ritū est a qdā abbe. i cui⁹ ho-
nore ecclesia eēt cōsecrata. Rñ-
dētib⁹ clericis i honore domi-
ne nostre: abbas Clareuall in
cōsideratē sbiunxit. Et ego scie-
bāz. Qd verbum prior Cister-
cij cōsiderans. tunc quidē ta-
cuit: h̄i mox ut eḡssi sunt ciuita-
tē eiusdē vrbi recordatus ait
abbi. Dñe abbas. dicite mibi

De sancta Maria

Nñ sciebatis Spirese mōste-
riū i honore dñe nostre fuisse
cōsecratū? Ille de vbo plato do-
lens. Rñdit. Visu⁹ est mibi bñ
decere: ut tā mīfice structuē pa-
trona foret mater dei a celoz;
regia. Prior bñ cognoscēs ei⁹
sanctitatem. a quia aliquid
sibi in ecclesia reuelatu⁹ fuisset
ex responsione conijciens: adie-
cit. Ego in hac via vicez gero
domini abbatis Cisterciensis:
in cui⁹ auctoritate vobis preci-
pio: ut nō mibi dicatis nisi vi-
tatē. Tunc ille obediēcia arta-
tus. cum verecundia respondit.
Quando prostratus coram al-
tai pro peccatis meis: vie neg-
ligencijs attentius orauit: ip-
sa beata virgo Maia mibi ap-
parēs: benedictōnez quam ex
do noster super redeuntes de vi-
a dicere cōsueuit. super me de-
dit in hęc verba. Omnipotens
sempiternē de⁹. miserere huic
famulo tuo? a quicquid ei i vi-
a sbripuit. visu⁹ aut auditus
male rei aut ociosi simonis. to-
tu⁹ ineffabili pietate ppiciat⁹
indulge: per Christu⁹ dominū
nostz. Hec in relata sūt a qdā
abbe religioso ordinis nr̄i in cui⁹
domo idē Petr⁹ sepi⁹ visita-
uit. Ex bñdōe ei⁹ itellerit eam
ibi dē fuisse patronā. Apollōi⁹.

Felix oratio: p quā tātē virgīs
meretur benedictō. **Cesai?**
Nō solū orātes: s; etiā psallen
tes sua benedictōe consolai cō
sueuerat. **Cā. xij.**

Henric? ouersus in Hem
merode. cui? memi in dis
tinctōe qnta capitulo qnto lo
quēs de demoib? : sepius in so
lētatibus. maxime gloriofā
virgineq; inter psallētes vidēre
cōsueuit. **Q**ue nocte quadam
ipō intūete de choro monacho
rū veniens. dei filiū ex se natū i
brēhijs gestās in choro egres
sa ē ouersor. ex more abbatis
fratres excitādo circuiēs: an qf
dam qui in oracōe vigilēs erāt
a deuoti g dū fixit: filiū eis ostē
des ac benedicēs. deuo cōm illo
rū agatulādo. **T**epidos autē
a dormiētes celerius ptrāsiuit:
nil osolationis eis impendens.
Singulos vtro cōsulos in illa
celesti circuiōe visitatos. nec
non a neglectos p dicitus con
uersus diligēter nōuit: singu
los domino. **H**ermāno tūc ibi
dem priorī. nūc loci scē. **M**aie
abbati nomiatim exprīmēdo.
Nec ab euis oē audiū. **A**
pollomius. **S**imile recordor te
dixisse in pma distinctōe capi
tulo tricesimo quito: de **H**ode
frido mōcho vilariēsi. **Cesai?**

Tanta caritate virgo sibi deuo
te famulantes cōplectit: ut nō
solū orātib? . nō solū psallen
tibus: sed etiā dormientib? bñ
dicat. **Cā. xij.**

Nocte quadā cū ouers? p
fat? sedē i lecto suo in infir
matorio. ac ceteris dormiētib?
dicēs orationes suas: vidit do
minā: nra; eandē cellula; i mē
na claritate intūte: monacho
quodā que; nominare nolo p
cedēte. matronis duab? subse
quētib?. **S**up? cui? caput euz
manū posuiss; . lectos infirmo
rū plustrans. a dormiētib?
benedicēs: itēz ad eū rediens
māuq; super caput eius scdo
posita. sic ait. **D**eus benedicat
quicqd hic manet. sicq; egres
sa ē. **A**pollomius. **S**i sic dor
mientes noctibus a speculo to
tius castitatis visitant? : valde
debet ut tā; ordmate tā com
posite religiosi in lectis suis ia
cere studeāt: ut virgine? aspe
tus in eis nō offēdatur. **Ce**
sarius. **I**uste moueris **R**efera;
tibi de hoc exēplū: qd me au
disse rēolo a magistro meo in
pbatōne. **Cā. xij.**

Monachus quidā; sic fre
quenter cōtigit cū nocte
quadā dormire nō poss; dicēt
q; oratiōes suas: contemplat

est in dormitio femina; miri
decoris. Que dum dormientiū
lectos circuiret singul' benedi
xit. vno tantum monacho neg
lecto. quē nō respicere curauit
Nunc vigilas diligentius no
tas. cum visio ei fuisset intima
mane. confessus est in eadem no
cte inordinate iacuisse. aliqd si
bi de rigore ordinis relaxando.
Non mihi dicere potuit magi
ster me. vtrū cingulū de posu
erit. vel caligas dimiserit. siue
tunicam denudauerit. **A**pol
lomius. Si pro culpa tā modi
ca monachus iste gratia bene
dictiois priuatus est. puto eū
dignum eē pena. qui inordina
te et impudice iacere dormiens
conueuit. **C**esarus. De hoc
terribile satis habes exēplum
in distinctione quinta capitu
lo tricesimo quinto. de conuer
so que dyabolus impudice dor
mientes in forma monialis de
osculabatur. qui mox infirma
tus infra triduum mortuus est.
Dormientes enī peccare possu
mus et mereri. Que enī vigilā
do cogitamus. siue ad que mo
uemur siue bona sint siue ma
la. eadē nobis sepe per somnia
occurrūt. sicut catena du; tra
hitur et iactatur. pullus pullus
ipellit. ita in dormiente preces

cogitatio. motus siue consen
sus opus bonum vel malū du
cit. **A**pollonius. Plac; qd dicis
Precede nūc de solaciorib; iusto
rū. **C**apitulum xv. **C**esaius.
Supradictum conuersū
Henricū monachū q
dam vite laudabilis. nomen
prodere non licet obnoxius ro
gauit. vt fratā dei genitricē in
terpellaret cum ab illa visitāe
tur. Quod cum promississet a
die quadā dicto completorio
in oratorio Brangie cuius ma
magister erat pro ipso preces
funderet. apparuerūt orāti tres
matrone mire pulchritudinis
Ad quarum decorem dum stu
peret. et que nam essent vel vn
de venirent. int̄ se miraret. vna
ex eis cogitacōibus suis respo
dit. Ego sum Maria magda
lena. hec est vniuersaliū dñā dei
genitrix virgo Maria digito
eam demonstrās. **T**ertia vero
Elisabeth. Et adiunxit. Tu o
ras pro monacho illo nome;
eius exprimens. magis enī i
diges vt ipse oret pro te. Sic
q; disparuerūt. Super eiusdē
mōchi caput cū adhuc ecclia
con; et euāgelium legēt ad mī
sa idē oūs colubā vidit de sede
te. et vsq; ad finē lectionis ibi
dem manentē. **C**ap. xvi.

In eodē clauſtro mōch⁹
quidā fuit p̄d cō conūſo
Henrico cōtemporaneus noie
a ope Chriſtianus. Iſtū mul
tis modis dñā noſtra cōſolari
conſueuit ſecreta ſua illi mani
feſtans. Cuius beati viri vitā
videlicet qualis ante conūſio
nem fuerat vel poſt in quātū
ſare potui. ſuccide tibi pſtrū
gam. Non alia de illo referā q̄
ea que a religioſis viris q̄ euz
viderūt a nouerūt mihi dicta
fūt. Cū adhuc eſſet ſcolaris. et
ſcolas viſitās per p̄uicias diſ
curreret. nocte quadā in domo
cuiuſdam mulieris hoſpitaba
tur. Cuius filia euz haberet ca
put ſcabiōſū. a inſtaret adoleſcē
ti. ut ſi aliquid cōtra illū morbū
noſceret ſibi diceret. aſſerens
multa experimēta ſcolares ſciē
a ipſe negaret. illa q̄ neganti
nō crederet. tāde in poertunitate
eius victus ut ſe ab ea liberaret
Rūdit. Accipe barbā Joui⁹ fu
liginē a ſal. et fac ex eis vnguē
tū. De quo mox vt filie tue ca
put punxeris melius habebit
Que cū eidē morbo eēnt cōntrā
fecit tñ mat⁹ ſicut edocta fuit.
a puella cit⁹ n̄ p̄t medicā
h̄ p̄pter ſcolaris ſimplicitatem
ut opimoz plene conualuit. A
lio tempore in domo quadā

ſibi ignota dormiret. a p̄pter
neceſſitatē nature ſolis ſemo a
libus indutus ſurgeret. dyabo
lus in ſpecie nude mulieris illi
accurrens dorſo eius nudo inſili
uit. Quā cū nullo conatu de dor
ſo ſuo excutere poſſet. ſic vſq̄ ad
tps matutinaꝝ t̄cū eūdo mgnū
tā corpis q̄ inſi i currit defectū.
Ordinatus i ſacerdotē. factus
eſt capellan⁹ coitis. Loſſenſis.
in caſtro eius miſſas celebrās
Filius vero Comitis ſciēs illuz
virum eē ſimplicē a timidum
ut eū treret. vñ pelle ſe circūde
dit. a more beſtiē ſup pedes ma
nus q̄ incedens ad ſolum in ca
pella ſedentem ſic venit. rugi
tus cōtra illum emittēs. Quo
viſo Chriſtianus territus a pe
ne extr̄ mentē factus arrepto
cultello tam valide illum collo
iuienis inſixit. ut rueret pene
mortuus. Qui cū modicuꝝ reſ
pirallet. timēs vite ſacerdotis
ait. Fugite domine Chriſtiane.
quā filiū Comitis occidiſtis.
Mox ille territus fugit. a cum
veniſſet ad portā caſtri dixit ho
ſtiao. Aperiat ſine me fugere.
q̄ filium Comitis occidi. Vi
des quanta ſimplicitas. Stati
ut hec innotuerūt. parentes et
familie plāxerūt valde ad p̄tico
nē tamen iuuenis Chriſtian⁹

residua culpa ignoscitur. con-
tra spem volueat? citius oualescat.
Tunc quidam cum comedatione homi-
nis faceret mortuus? ille surrexit.
Fugientibus omnibus? qui aderant. fugit
et ipse christianus? venitque ad fluvium
qui non longe abeat. Quem mortuus?
sequens clamauit post tergum
eius dicens. Domine est mihi
dominus aries optimus? tollite illum
et orate pro me. Sicque adferet
de quo exilierat reuersus. mor-
tuus est et sepultus. Habebat
autem preter predicta; capel-
lam ecclesiam legitimam cuius
pastor erat ad quam quocies
ire debuisset. Fluvium quendam
transire habebat. Qui cum mi-
nor esset. equo vectore illum. tunc
suadebat cum vero mundasset.
navigio transibat. Quodam
igitur tempore cum ad fluvium
de more accessisset. maiorem quam
crediderat repperit. Propter quod
cum se et equum ei omittere non
auderet. et nauicula deesset. pau-
lulumque quid faciendum esset
deliberaret. ecce apparens ei be-
ata Maria magdalena. appre-
hendit eum de vestimento supra
collum. et in vltiorem ripam
deposuit. ita ut erat in equo se-
dentem. Ictus itaque ad ecclesiam
puerit? diuina celebrare exor-
tus est. nullum habens adiutorem

in si rusticum ecclesie custodem. **B**ea-
ta vero Maria magdalena qui
mirabiliter eum illuc perduxit.
misit eius interitum non refugit.
Nam quociens se vtebat dice-
do Dominus vobiscum. vidit ma-
tronam reuerendissimam in ora-
torio deambulantem. In qua
nullum sciens esse mortaliu nisi
predicum custodem. eundem missa
finita conuenit. interrogans si
aliquid vidisset. Ipse autem etiam
se eam vidisse asserbat. Quia
teste scriptura dignum est ut iu-
stus iustificetur adhuc. et sanctus sancti-
ficetur adhuc. considerans vnera-
bilis sanctos mundi pericula. diabo-
li tentamenta. carnis incontinencia
gratia inspirante mundum deseruit. angeli
gloriosi habitum in hunc modo suscepit.
Die quidam in solatio per bacosi oratione
iacet. ad corpus sui in exaltati-
te. ordinis distinctione peris qui pur-
gatorij. ^{et cognoscit} te de cepit. et mox mira-
bili quidam virtute animam suam a corpe
separauit. **V**idit et sepulchrum o-
perum misit coram se operum. Et ecce
sancta dei genitrix in claritate maria
cum multa turba virginum per fenestram
eo videte ingressa est. **C**umque esset
ipsa esset mulier de Nazareth. **E**t
corpus exaie sacerdotis a capite
leuans. **F**redericus imperator huius
Fredericus qui hodie impator a pre-
pedum fueret illud tumultuauit.

Deinde beata virgo cum multitudine angelorum obsequentium ad celestia rediens animas tumulati demonum cateruis sequentibus ac massas igneas post eam sufflatis secum duxit: illesaque custodiuit. Ducta tamen ad quandam ignem maximam. educta est ab angelis quod pro morte illius esset reditura. et ignem eundem transitura. Repente se corpori restituta inuenit. De modo illius transitionis et causa: nemini aliquid dicere voluit. Testatus est autem animam suam ubique fuisse occultatam. et tante scientie quod diu exuta fuit a corpore: ut post suscitacionem cecitatis sue caligine miraretur. Interrogatus de formis angelorum siue demonum: respondit angelos se vidisse in specie pulcherrimam autem demones vero in effigie coruorum. Dic recorder dicti cuiusdam: cuius anima nuper educta fuit a corpore et reuisa. Anima inquit educta a corpore quando non est reducere reliquas animas siue spiritus angelicos videt. Quando vero reuersura est ad corpus: non ei datur animas siue angelos contemplari: nisi si aliqua similitudine et limamētis propter viuentes. Apollonius. Satis videtur istud esse probabile. Si quid signat quod predictum sacerdote dei

na nostra cum impatore Frederico tumulauit. Cesarius. Sic mihi retulit prefatus. Vualter? qui huius tumulationis solutionem cum maximo labore et hoc secretissime ab eo elicere potuit: quanta beata virgo illum dilexerit vel quanti meriti apud deum fuerit. per eandem euisionem ostendit. Ac si diceret: Nullus in regno terrenorum Frederico cesare qui nunc imperat dignior est: nec ipse tam prestare obsequium sepulture tue dignus est. Ita ipse intellexit. Demones vero in diuisis foris sepissime vidit hominum: videlicet animalium reptilium: sicut in quanta distinctioe memini me plenius dixisse capitulo sexto. Qui tempore quodam cum staret inter alios ad horam sextam: vidit mensas in medio chori stantes: decetissime preparatas. Venientes autem tres viri decoris maximi indumenta sacerdotalia apportaerunt: et explicantes ea super mensam ei presertauerunt. Alio itidem tempore cum initio laudum psalmus. Deus misereatur nostri decantaretur: Vidit dexteram dei super medium chori dante benedictione: super conuentum. Ob quam causam ocellus est fratribus conuersis in minoribus festis illum psalmum sepe audire. Apollonius. Miror quibus

meritis vir iste ad tantam perue-
nit gloriam? **C**esari? Vir-
tutibus animi maxime caritate
videlicet simplicitate. humili-
tate et hijs similibus? In hijs enim
consistit regnum dei non in sermone
vel labore corporali. Predicare au-
tem seu manibus laborare sine
virtutibus ad modicum valet.
Tante siquidem fuerat humilita-
tis? ut si aliquem monachorum ob-
uium habuisset complicatis mani-
bus se contraheret? et ne illum
veste tangeret in parte? decli-
naret. **R**equisitus de hoc respo-
dit. **E**go sum peccator? et non
sum dignus ut hos sanctos vi-
ros tangam? vel tangar ab eis.
Duos siquidem filios ante conuer-
sionem in iuuentute genuerat
non tamen legitime. Denicum vi-
delicet de **V**ilario viri sancti.
de quo est dictum in quarta distin-
ctio capitulo tricesimo primo. et
Johannem monachum de claus-
tro qui adhuc superest. **A**-
pollonius. **Q**uid est quod maio-
rem in huiusmodi reuelationi-
bus gratiam videmus impendi
peccatoribus et lapsis post peni-
tenciam? **C**esarius. **V**bi su-
perabundant delictum ibi frequen-
ter superabundat et gratia fit habens ex
effabili misericordia dei? ne videlicet la-
psum propter peccata omnia desperent.

et ne innocentes de sua superbiat
innocentia. **S**edete me tpe quo
da in ouentu scimonialium ordi-
nis nostri cum de huiusmodi vi-
sionibus conferremus. vna ex
virginibus dixit ad me. **V**idete
quod de talibus secreta reuelat.
et non nobis? vna digito demon-
strans? quam non virginem venisse
ad ordinem suspicabant. **C**ui
ego respondi quod iam supradixi.
hoc adiciens. **D**es forte eadem
gratiam ascriberetis virginibus
vestre? et vult de magis vos
esse humiles quam virginibus? **E**nim intel-
lexeram non sine superbia eam verba
protulisse. **Q**uod talium mentes quam
quod virtus virginum extollat.
ex verbis eius? da alterius san-
ctimonialis tibi plenius refert.
Certe inquit non ero similis ego
que virgo sum viduis? quam filios et
filias genuerunt. **Q**uantum
enim deo humilis virginum pla-
ceat et quam miserie sue illi secre-
ta reuelat? sequencia capitula de-
clarabunt. **A**pollonius. **M**e-
minim te superius dixisse meritum
magis consistere in virtutibus ani-
mi quam in opibus exterioribus. **V**t
quod ergo quotidie mortificam. o-
rando. legendo. vigilando. ieiunando.
cantando et manibus laborando. **Ce-**
sari? **N**ec oia sine merito vite et
ne fieri poterit? atque virtute nunquam

Quicquid sine caritate a ceteris virtutibus fit inordinatum est. **A**u-
di ergo utile distinctionem ex re-
gulis theologie per quam cognos-
cere poteris penes quid meritum
constat. Meritum vero consistit pe-
nes gratiam efficaciter penes libe-
ri arbitrii occasionaliter penes
virtutes formaliter penes mo-
tus virtutum essentialiter. Pe-
nes opera virtutum ut est oratio re-
liqua paulo ante a te enume-
rata instrumentali. **P**lenius tibi
hanc distinctionem exponerem
si non ad eas que adhuc su-
per sunt huius beati viri visiones
festinarem. **Q**uodam tempore cum
inter infirmaretur a ministro
ut aliquantisper gustaret roga-
retur dixit quod septem dies transi-
set in quibus singulis visitatio-
nem domini nostri dulcissime ma-
tris eius accepisset de quorum visi-
tatione tam dulcis esset refectus
quod nullum cibi vel potus haberet
appetitum. **A**lio itidem tempore cum egro-
taret infirmitate pemptoria a fi-
lio suo predicto Johanni quasdam
visiones recitaret agnoscens
hoc dominum. **B**euardus tunc infir-
mari ibidem postea abbas nos-
ter a quo hoc audiuius ad pri-
orem currit et quod dominus Christianus
quedam mirifica filio suo recita-
ret nuntiavit. **M**ox post ad illum

veniens a coram ipso sedens si aliquid
loqui vellet de confessione ex in-
dustria interrogavit. **C**ui cum
responderet confessionem fecisset
nuntiavit. **R**ogo ut aliquid mihi dica-
tis ad edificationem. **T**unc ille.
Quid dicam vobis? **I**am enim do-
mina nostra fuit ante me cum fi-
lio suo quia horas meas ob cor-
poris infirmitate dicere non po-
tuit ipsi me iuenerunt. **Q**uasdam ho-
ras speciales dicere consueverat.
Multa hec audiuit predictus
Beuardus post tergum prioris
ipse sedens. **I**nterrogatus etiam quali-
a haberet vestimenta respondit.
Cucullas sicut et nos. **I**n tali ei
habitu se ei ostendere digni sunt
qualem ille per eis suscepit. **S**ic
quod fine beato decedens ab ipsis re-
ceptus est a quibus mortuus fue-
rat visitatus a in eternis sedibus
cum gloria locatus. **C**a. xvij.

Nuper monachus quidam
ordinis nostri Adā nomine per
nos transiens inter cetera mirifi-
ca quedam de domina nostra no-
bis recitavit que in suo mona-
sterio veraciter contigisse testa-
batur ex quibus autem duo per-
feram reliqua locis oportet re-
ferre. **V**ocatur autem domus eius
Luchba et est sita in Saxonia. **E**st
ibi custos vir bonus et religio-
sus. **Q**ui cum nocte quadam ora-

torium intraret ante matutinas: do-
minam nostram tanquam orato-
rii patronam super altare in mul-
ta gloria residere conspexit. De qua
visione valde letificatus est spe-
rans ministerium suum illi placere.
Alio vero tempore cum ostia orato-
rii resecaret: venissetque ad cancel-
los ubi hospitiis stare mores
est: diabolum super feretrum in effigi-
e hominis nigerrimi iacentem vidit. Qui
cum se figeret: nec ille fugeret: mox
per accessit fantasma euauit.
Tunc ad confusione dyaboli super
ipsum feretrum se opposuit: tam diu in
eo iacens: donec septem psalmos pe-
nitentiales decantasset. **Ca. xviii.**

Huius quidam ex monachis
eiusdem loci vir tanta gra-
tia dignus: nocte quadam domina-
m nostram vidit choros psallentium:
circuire et singulorum monacho-
rum vultus detegere: duobus tamen
neglectis: ex quibus unus mox
iurrit. Apostasia: de altero quod
adhuc futurum sit ignorat. **Ca. xix.**

In eodem cenobio mona-
chus quadam nocte quadam
putans in oratorio nolam ad ma-
tutinas esse pulsatum: cum multa fe-
stinatione surgens oratorium intra-
uit: inveniensque ante presbiterium
circulum nimie clauitatis ad instar
prius fortum in aere super altare
conspexit. In quo dei filium salua-

torum nostrum cum matre beatissi-
ma contemplatus est: circa ip-
sos ex omni parte multitudinem san-
ctorum illorum maxime quorum ecclesia
reliquie continebant. Nouerat
enim illorum nomina: eo quod quandoque
ibi fuisset sacrista. Nec mihi
constat si idem esset qui supra.
Stante eo in loco predicto: ait do-
minam nostram duobus angelis
Adducite cum ad me. Quo factum
est: cum litteras in circuitu coram bea-
te dei genitricis scriptas legere
iuberetur: nec posset: ait illa ange-
lis. Depomite eum ad terram: ubique
petes veniam dicat angelicam sa-
lutacone: et reducat. Quod cum
factum fuisset: adhuc easdem
litteras minime legeret. Terci-
o eodem modo depomitus: et redu-
ctus: litteras quidem legere et
intelligere potuit: sed ne scriptu-
ram ulli hominum proderet iter
dictum accepit. Quo ad terram
ab angelis depomitus: disparuit
hec visio. **Apollonius.** Mi-
ror si sic domina nostra visitet
perfectas feminas: quomodo vi-
ros. **Cesarus.** Non est a-
pud ipsam differentia: femina
nata est: omnium virorum caput
christum ex se genuit. Vtrumque sexum
solat et visitat: utque sua secre-
ta reuelat. Hoc esse verum magis
bi omnino exemplum quam vobis. **Ca. xx.**

In regno francie villa q̄
 quide dicitur. vgo q̄dā
 fuit nobilis a religio sa. h. para
 litica. Quic pater suus utpote
 vir magn⁹ a diues sacerdotē
 qui ei diuina celebrari instituit
 ministros annuosq; reddit⁹ suf
 ficiēter ordinauit. Que cū ozo
 mibus ieiunijs a diuine contē
 plationi opam dar. ita illarū
 dulcedie est pasta ut ois cib⁹
 corporalis ei in nauseam vertere
 t̄. nec aliqūd ex eo fumē pos
 set nisi succū modicū vuarum.
 Hospitalis erat valde: per quā
 a spitu meruit pphie. Ordine
 nostrū sūmo honore ruerebā
 tur: hoc ei sepissime contigisse
 fert̄. ut cū aliq̄ mōchorū siue
 abbatū ad ei⁹ hospitū diuertere
 pponerēt. illoz aduētū ipa
 pscir. atq; in hūc modū hyla
 ris familie p̄diceret. Tali ac ta
 li die illi a illi abbates siue mo
 nachī ad nos vētū sunt: p̄pa
 rate necessaria. Quod ita fac
 tū est. Visionē quandā mirifi
 cā de ordine videre meruit: que
 in ordinis amore illa; plurimū
 accēdit. Tempore quoda; ca
 pli general̄ in ipso caplo sca
 lā mē pulchritudinis usq; ad
 celū vidit erectā: dñm q; in mē
 um scale sup caplū respicientē:
 cui⁹ latera a gradus tāti splen

dis erant. ut solares radios
 superaret. **A**pollonius. Quid
 tibi autē significasse videt̄ hec
 visio. **C**esarius. Licet omia
 que in eodē capitulo tractabā
 tur de abbatibus qui ex diuis
 mūdi ptibus illuc cōfluxerant
 diuina inspiracōe fierēt: haut
 dubiū tñ. qñ s̄acti āgeli descēde
 tes a ascēdētē eadē xp̄o ob cui⁹
 hōrem fiebāt nūtiarēt. **A**po
 lonius. Videtur mihi s̄acta hec
 virgo in visione hac s̄acto. Ja
 cob patriarche equalis. quem
 simile; visionem. **B**etel scrip
 tuā vidisse cōmemorat. **C**e
 sarius. Iudicio humano vide
 t̄ hec visio illa supior eo q̄ illa
 facta sit in somnis. ista vigilan
 do in excessu mentis. Sequen
 ti capitulo cui relata fuiss; hec
 visio abbatibus: exultātes in
 spiritu s̄acto aiebant. Vere t̄
 ribilis est locus iste: nō est s̄
 aliud nisi domus a porta celi.
 Alio tpe cui⁹ die purificacōis
 dñe nostre clericis alijsq; mi
 nistris diuino nutu absētibus
 sola iaceret: intra se tristis dice
 bat. Modo hic sola iaces: nec
 aliqūd obsequiū moē ecclesie
 ymuerſalis hodie beate dei
 genitrici impendis. Dū talia i
 mente volueret. spiritus eius
 mirabili dei virtute de corpore

Distinctio Septima

eductus ab angelo in celestem
Iherusalem est deductus. In q̄
maximam vidit processionem
ex diuersis ei⁹ de beate ciuitatis
ordinibus: patriarchis videli
cet prophetis. apostolis. martiri
bus. confessoribus. virginibus.
ceterisque fidelibus. Ex quibus
bini ac bini simul incedebant: et
candelas ardetes in manibus ge
stabant. Anthiphonas siue re
sponsoria ad diē pertinencia mo
re ecclesie militantis omnes decanta
bant: statoces debitas observa
bant. Angel⁹ vero virginis du
ctor. alteri cuiusdam virgini quā
nouerat esse consimilis meritis
illam sociauit: candelam porri
ges ardentem. Tātus erat decor
omnium tanta gloria. in dispari
tā claritate singulorum. vt nul
la lingua fari sufficeret. Salua
tor vero qui caput est omnium
sanctorum. splendor glorie. et
sol iusticie. indutus pontificali
bus mitram gestans in capite
suo cum baculo cyrothecis. et
anulo. et reliquis ep̄alibus or
namentis. nouissimum locum
cum matre tenebat. Cui⁹ pul
chritudineque omnis celestis ex
ercitus mirabatur. Qui cum
post terciam stationem incho
asset antiphonam. Hodie be
ata virgo Maria puerum. Ihe

De sancta Maria

sum et cetera. ingressi sunt tem
plum ex auro gemmis constru
ctum. Deinde inceptus est mis
se introitus. et ab omnibus simul
decantatus. Interim Christo
introeunte ad altare postq̄ ex
pletum est. Riri leyson a cho
ris alternatim post. Gloria in
excelsis deo et cetera quod ipse
inchoauit: beatus prothoma
rtir. Stephanus epistolam le
git de libro Malachie pphe
te. Sanctus vero Iohannes
euangelista dalmatica idut⁹
legit euangelium secundū Lu
cam. scilicet. Postq̄ impleti sunt
dies purgacionis Marie etc.
Quo perlecto. dominus secun
dum morem ordinis nostri.
ad gradum rediit: et ab offerē
tibus candelas suscepit. Predi
cta autem virgo per spiritum
senticiens se ad corpus reuerfu
ram. candelam suāq̄ offerre no
luit etiam angelo suo precipi
ente. volens illam secum ad ter
ras portare. Quō angelus confi
derans. candelam in manu eius
fregit: superiorem partem au
ferens. et inferiorem illi relin
quens. Sicq̄ ad corpus re
uersa. partem eandem manu
coclusam se retinuisse inuenit.
De qua autē plurime fiebat et
forte vsq̄ hodie sunt virtutes.

Nā aqua supfusā infirmī bibūt
et cōualescūt. Tam manifesta
et sublimis erat visio ut modū
ei⁹ minime intelligeret; dicens
illud Apostoli cū de ea interro
garet. Siue i corpe siue extra
corp⁹. nescio deus nescit. **Dñs.**
Eustachius ab bñ claustrō visi
tator noster. audiēs hāc visi
onem qbusdā ab bñ rferenti
bus. desiderio veritatis cognos
cēde virginē pñcipalit⁹ adiūt.
et ab eius ore que dicta sūt au
diūt. **Apolloni⁹.** Non pos
sum visione; Apostoli huic p
ferre. qui se vsq; ad tertiu celū
raptus fuisse testat⁹. **Cesa
ri⁹.** Nosti quid sit tertiu celū?
Apolloni⁹. Non. **Cesari⁹.**
Primū celū visio est corp⁹alis.
scdm visio spītualis: tertiu vi
sio mētalis. **Hac** vsus ē in suo
raptu apl⁹ s: sicut et hxc virgo.
Quod viderūt: hoc et intellex
erūt. Si autē qris de lo co: pri
mū celū intelligas aerē. Scd;
spīreū. Tertiu empireū. In
hoc corpa electōrū erūt. re
surrectionē gloriosā. Verū an
ad hoc celū nec ne corpe rap
ta sit hxc virgo. nescio. deus scit.
Aliam vero de⁹ illi ondit visi
onem: multo hac excellētiore;
Cū tpe quodā cogitaret de abi
sso eterne pdestinacōnis et in

effabili sacramēto atq; reme
dio diuine incarnationis: scēta
in excessu virginē corā se vidit
cristallīnā. id ē ad modū crist
alli plucidā. in cui⁹ vtero con
tēplat⁹ est infante pulcherri
mū: regio dyademate corona
tū. **Habebat** autē idē dyadema
quatuor flores emīnētes. quā
ea intueēte sursum ascēdentes et
virginis cerebrū exrescētes in
ramos arboreos pferūt. et mo
dico spatio tps emerſo. qtuor
mūdi partes impleuerūt. **Quo
rū** flores erāt pulcher: immo do
ris eximij. miriq; saporis. **Et** ec
ce s b ramis eiusdē apparuit oē
gen⁹ hūanus: a pthoplausto
Adam vsq; ad vltimū qui in
fine mundi nasciturus ē. **So
li** vero electi fruct⁹ arboris car
pebāt eisq; vescēbantur. repbi
autē imbil ex eis contingere vel
vesci potuerūt. **In** quavisione
tantā diuinit⁹ accepit scia: vt
postea loquēs de aliquo. mox
intelligeret; vtrū cēt pdestinat⁹
vel pscit⁹. **Si** vero pdestinat⁹:
satis cū illo quasi cū ciue loq
delectabat⁹. **Si** autē pscitus:
mox se ab ei⁹ colloquio libera
uit. **Apolloni⁹.** Mira sunt
que dicis. **Cesari⁹.** Si de⁹
tanta et talia iustis ostendit in
via: quanta putas illis pñdet

in patria. Reuea que oculi non
vidit nec auris audiuit: nec in
cor hominis ascenderunt. Die quā
dam cum corpale quod iam laueat
pano mundissimo substrato
radibus solaribus per fenestras in
missis super genua sua desicca
ret: matrona reuerendissimi
vultus ad illam ingressa infan
tem pulcherrimum quem mani
bus gestabat eidem corporali
superposita abiit. Quem cum
amouere vellet ignorans quis
esset: ait infantulus. Sine me se
dere super lintheamen meum. Sic
quod in oculis eius disparuit. Et
cognouit quod Christus esset: qui
sub specie panis super sanctum
altare eidei lintheo inuoluti con
suevit. Multa alia virginis reue
lata sunt que mihi non sunt re
lata: que forte ab alijs sunt con
scripta. Non est diu quod ab hac
luce migravit: latvis fui ac pa
ciencie mece de receptua. **Ca. xxi.**
In monte sancte Vualbur
gis cenobio ordinis non
stri quod duobus miliarijs distat
a Colonia: quedam sanctimonial
virgo ante paucos annos est de
functa nomine Christina. Hu
ic dominus et beata dei genitrix plu
ma de secretis suis reuelauerunt:
ex quibus aliqua non per ordi
nem sed sparsim tibi replicabo.

Cum tempe quodam in festi
uitate assumptionis gloriosissi
me domine nostre visitari apud
nos predictus Eustacius
pater noster et essent cum eo plu
res abbates ipsa sacratissima
nocte iam dicta virgo de loco
nostro visionem vidit huius
modi. Cum abbas prefatus di
cto euangelio pernum Te deus
laudamus inchoasset illa stans
in choro suo mentis excessu pas
sa est: viditque celum super con
gregationem nostram aptum.
Et cum illo in tempore oratorum nunc
totum esset ligneum: utraque eius frons
te auream esse conspexit. Sustol
lens oculos cum celum intueretur:
gloriosam dei genitricem totius
ordinis nostri patronam in se
de splendidissima vidit reside
ntem: circa illam sanctorum mul
titudinem: quorum etas circa viginti
quinque annos esse videbat. Cum
vero chorus monachorum in
clinando deuote cantaret. Sanctus
sanctus sanctus dominus
deus sabaoth: ipsa virgo bea
tissima deuocione eorum organum co
ronam mentis pulchritudinis quales in
ecclesijs pedes solent per cathedram autem
super ouertum deiecit. Loco autem nodi
gemae erat preciosa nimis ac luci
dissima qua scriptum erat. O ele
mens. O pia. O dulcis Maria

De ipsa gēma tria pcedebant
brachia. que coronā depēden
tem tenebāt. Ex nomine vero
Maria radij quidā exeuntes:
nomina singulorū mōchoz ea
de hora in choro existētiū; que
p circuitū corone scripta vide
bant. illuminabāt. In eisdem
nomībus mēna erat inequali
tas tā in pōne q̄ in claritate. qz
scdm claritatē meitoz eāt cla
ritas nomīnū. et quorū dā noi
na qui recētiōi tpe venerāt. q̄
rūda; nomīmb⁹ videbātur su
priora qui dū in ordīne labo
rauerūt. Ex quo colligit⁹ qz me
rita dño famulatiū nō cōsistāt
penes spatiū tps. n̄ i labōe cor
poris. s; magis penes feruorem
deuotiois. Cū autē ventū eēt
ad illū locū. In te dñe speraui
nō cōfudar in eternū: coronā
retraxit in celū; clara voce diceb.
Sicut ego hodie su; in glori
a mea. ita isti mecū erūt in eter
num. Cū; n̄hil apud nos de
hac visione sciret. Thō dic⁹
de Lūreke monachus noster
accedēs ad abbātē nostrū; do
minum. Henricū cōquest⁹ est
ei. qz eadē sctissima nocte n̄b
il potuiss; habere deuotiois.
anteq̄ ventū fuisset ad p̄dictū
locū p̄m scilicet. Sctus sct⁹
sanctus dñs de⁹ sabapth. De

quo verbo postea satis miāba
tur. cū ei visio recitata fuisset.
Anteq̄ eadē sc̄monial⁹ venir;
ad ordīnē. eētq; nubil⁹ et adul
ta. die quadā stās ad missam
in ecclesia quadā. cū lecto euā
gelio campanari⁹ exiss; putāf
se posse redire añ scūs scūs. ac.
Et sctos expletis secretis dix
iss; dñs vobiscū. Sursum cor
da. que ibi sequūtur. ymago
dei genitricis de super altae ad
singula respōdit. Illa nouita
tē vocis p̄siderā. ut cāpanariū
ab eē deplēndit. defectū illum
gloriosā virgīnē suppleuiss; p
os sue p̄cone nō dubitauit. Ex
quo nobis vrecūdia incutit⁹
si ibi desides et negligētes fuei
m⁹. cū circa illud ineffabile sa
cramētū. tāta sint sanctorū ob
sequia. Qz autē gloriosi nois
matris domini inuocatio erga
egros salus sit et medicina. s; b
iecta p̄babūt exēpla. Ca. xxij.
IN Ainsburch domo ordi
nis Cisterciens; fuit qui
dām frater deuotissimus erga
beatā virgīnem dei genitricē
Mariam. Dic dū aliquātū tē
poris in eius domo seruitiū p
egiss; estu cordis incredibili
cepit anxari. aliquā sibi specia
lem visitationem a matre mie
supiēs ipartiri. Igit⁹ itē p̄ste

quādā noctis hō a dū in stratu
se ad requiescēdū collocass: o
culis somnum nō capientibus.
toto cordis affectu fiducialit'
inuitare cepit beatam virginē
de alta sede poloz descēdere ad
se inuisēdū. Cum repēte e lecto
philis a pomeriū: quod dā cor
mitorio otiguū igreditur. In
quo aliquantū reledit. oculis
cordis a corpis fursū arrcis. cū
ecce virgo pulchrīma igredi
tur: hīs eū verbis alloquens.
Nunquid nō desideratū audiē
cantū meum? Quo rñdēte desi
dero: tā dulcīt modulata est vī
vix aure' humane sufferre pos
sent. Melodia autem illa tmi
nata: inclinavit se vgo a biēt.
Et post pusillū vidit aliā vir
ginem ingrediente: ad instar
poris nimio fulgore micātem.
Que etiā dulce melos cecimē:
a recessit. Quas intellexit fuisse
beatā Katherinam a Agnetem.
Et post puū interuallum. ecce
gloriosissima mater misericor
die. Mariā p semetipsā visitaē
dignata est deuotū sibi famu
lum: que etiā ōnes sibi in veri
tate seruientes neqz hic neqz
in futuro sua gratia destituet.
Venit ergo circūuallata agni
bus āgelorum. omnē tetre no
ctis horrore vltus clāitate ac

splendore lampadum fugans:
apiusqz accēdēs blanda voce eū
cōpellare cepit. **O** frat' carissime:
si placuit q̄liter eūqz recōpēsa
bo deuotissimū faūlatū tuū dul
ci melodya. Beata itaqz v̄gine
melos p̄cinēte. frat' ille q̄i in ex
tasi fact' i faciē corruit: a ōnis
illa visio disparuit. Interi frēs
ex more ad matutinalē surgūt.
Synaxim. p̄redcī fratris absē
ciam v̄bementer admirātes. qz
nunq̄ diuinis officiis se s̄btr
here solitus eāt n̄ graui infirm
tate dēp̄ssus vel quolibet v̄tli
negocio occupat'. Quapropter
qz reuerēdus ōnibus habe
batur. officias to ci' mōsterni
plustrātes. tandē in predicto
pomerio repperert. vlt' hntē
in terrā demissos. **Q**ue eleuan
tes a in lēum dēponētes: ōnem
diligēciā adhibuerūt. **Q**ui sol
pitati r̄d dīt? p̄ p̄ceptū ab̄bis
fui coact' ē oēm rei ordiem p̄a
dē. **Q**ui p̄ tēa n̄ ingē? b̄nficiis
sibi collatis r̄liquū tps̄ vite fer
uēci' in dei seruicō atqz ei' p̄issi
me gēitcis p̄fēc. tādēqz sine b̄to
q̄euit. **H**ec m̄ relata sūt a religio
savidua sororē ei' dē frīs: q̄ oīa
testata ē se v̄ra cit' intellexisse.
Nobil' vir Otto. **C**axxiij.
quandoqz Xantensis
p̄epōitus tempore quodam

adulescentie sue duplici labora-
bat infirmitate: febre videlicet
acuta et fistula in locis nature
secretioribus. Quam infirmitate
ob verediam medicis celas et
pro remedio sanitatis dnam
nostram frequenter inuocans. fe-
bre inualecente desperatus et
depositus: cadela more secularium
manuum eius impressa omnibus qui
aderant visus est expirasse. Et ec-
ce beata virgo quam inuocauerat
spiritui eius visa est adesse cum filio:
hinc verbis eius pro iuvene im-
pellas. Fili inquit da mihi pu-
erum istum. Qui respondit Tu es fit Ad
quod verbum mox cepit egrotus
vel ut circumstantibus visum est mor-
tuus respirare atque confortari. In-
terim ut in lectum suum se iuberet repo-
ni. De febre per intercessionem be-
ate virginis tunc plene curatus.
Cum adhuc fistula laboraret: ta-
cto morbo per totam civitatem. Tra-
iectes missarum suffragia max-
ime de domina nostra per sua ico-
luminate sibi impendi postula-
uit. Et quod medicinam spiritualem me-
dicine corporali preposuit. antequam mis-
se essent peractate. sacramenti virtus
fistulam dirupit et sanies erupit.
Sicque integre sanat: per gra-
tiam actione cruce signatus est.
Eodem tempore veniens vercellis domum
ordinis nostri. Dominum Vualte

rumque quique in gratiam suam et tunc no-
uite conuersum. modo abbatem
Vilariensem ibidem repit et saluta-
uit cui etiam ordinem sue miraculo-
se curationis recitauit. Hec ad hunc
ens. Vtinam modo non esset huius
filium mare transire possemus. Que-
cum interrogasset de quibusdam vi-
ris quibus illi aliquando scribere
nouerat. et si de illis se emendasset.
et ille respondisset non scriberet. Cer-
te malas gratias curatori et cura-
trici vestre repeditis. Postea ve-
ro scisma propter ipsum in episco-
pato. Traiectum ortum est: et exti-
tit cum multorum malorum. Nec nobis
predictum retulit abbas Vualter?
Cum medicinale sit nomen Ma-
rie. quodam iocundissimo padam
tibi miraculo. Cap. xxiii.

Hic nos annos cum Catho-
licis non albienses hereticos
fuisse signati. et iam non modicum
ab eis deessent. Heretici exacer-
bati. duo honesti clerici per terram
illoz transientes cum etiam vi-
disset in via desolatam. ait vnus
alteri. Sabbatum est. intremus
etiam hanc et dicamus missam
in honore domine nostre. Porta-
bant enim secum librum calicem et in-
dumenta sacerdotalia. Antequam esset
missa completa. hereticis proditi
sunt. Qui armata manu intra-
tes a sacro de ecclesia transierunt.

lingua; eius radicatus absce-
derunt. Quem socius cum multo
labore Cluniacum deducens: mo-
nachis commendauit. Illi ve-
ro sicut viri catholici et religio-
si. sacerdotem catholicum et
notum propter fidem Christi
et genitricis eius honorem tam cru-
deliter mutilatum deuote susci-
pietes: omnem eius humanitatem ex-
hibuerunt. In nocte vero Epi-
phanie cum solenes decantaretur
vigilie: baculo pietem pulsas
ministros aduocauit. Qui cum
quereretur quid vellet et ille se in
oratorium deportari signari: vo-
lentes ei prece non acceperunt.
Tande importunitate eius te diat:
in ecclesia cum ducentes ante alta-
re quoddam deposuerunt. Qui
cum mentem me tota mentis deuo-
tione inuocasset illa ei appens. et
carne lingue formam habente in manu
tenens: respondit oranti. Quia propter
fidem filij mei et honorem mihi ex-
hibitu lingua tua priuatus es.
Aperi ergo os tuum. Quod cum
fecisset: digitis oris eius immisis-
sissimam radicem lingue perscisse eandem carnem
conmixit et uniuersam: sicque disparu-
it. Qui mox cum angelo in voce
laudationis erupens. clara voce
clamauit: Ave Maria usque in
finem. Quam salutationem cum cre-
brius repeteret: stupentes accu-

tere ministri: accurrerunt et de
choro monachorum. De tam puro et tam
iocundo miraculo deum eiusque ge-
nitricem glorificantes. Non imme-
mor collati sibi beneficii. clericus
in eodem cenobio factus est mo-
chus. Cum Johannes scolasticus
Xantensis circa idem tempus
esset in puincia Albiensium cum ex-
ceratu domini. audiens de tanto mi-
raculo. in reditu cluniacum uenit:
iam deum monachum sibi osten-
di petiuit et obtinuit. linguam
vidit ab eius ore que deum sunt
audientes. Sicut nobis retulit idem
Johannes reliqua carne candi-
dior est: in loco percisionis suae
cicatricem. Duius miraculi te-
stis est uniuersus cluniacensis con-
uentus usque hodie. Ca. xxv.

Adam sacerdos et monachus
in Lucka cuius supra me-
mori in capitulo. xvij. considerans
me in huiusmodi miraculo de-
lectat: ex multa caritate mihi de
se ipso retulit quod dicturus sum
Cum inquit eum puer: ita caput
habebat scabiosum ut prefectore
putredinis eius mecum sedere vel
legere scolares recusarent. Pri-
ma oratio quam didici saluatio
erat angelica: adhuc puerus sa-
tis eam frequentans. Cum apud monaste-
rium. Vuestfalie posset fuisse: ad
has. acundo ad scholas siue ad

matutinas quotidie transire
p quod a etiam ouetuale ex ne
cessitate vie: sine intermissione
ante oratoriu in honore dei ge
nitricis dedicatu. cu; tribus ve
nijs totide feci salutaciones. Ro
de qdam putas ad matutinas
fuisse copullatu surrexi tremef:
a curuissse; ad ia dictu moste
riu eetq; oratorium clausum:
tribus vicibus scdm consuetu
dine genua flectedo dñaz nost
ia angelico versiculo salutau.
Surgēs vero inueni ostiu ap
tu. a tata erat in ecclia claritas.
ut fulgori meridiano assimila
ret. Quā cū stupid⁹ intrassez:
vidi añ mai⁹ altare septē ma
tronas pulcherrimas residen
tes. vñā i medio q ceteris cla
rior erat. a sex hic in. i. tres a de
xtris a tres a sinistris. Media
vero me vocas. cu; apius acces
sissem ait. Bone puer? qre nō
adhibet cura capiti tuo? Res
pōdente me. dñā satis circa me
laborauerūt amici mei s; nībil
pferet. s; buxit illa. Nosti que
sim? Cui cū dicerē nō domina:
Rndit. Ego sū mat' Christi. a
domina hui⁹ oratorij. Quia
mei memoriā solitus es habe
re. ego tibi curā adhibeo. Acci
pe fruct⁹ ligni fusilis. a fac tibi
hodie ex eo lauare caput trib⁹

vicibus añ missaz in nomine pa
tris a filij a spirit⁹ sancti statiq;
curabit. **E**t adiecit. Ad me ac
cede. Adā. s; feci. Flectete me co
raz ea genua. manū sup caput
meū pōnēs ait. Ab hac hora vs
q; ad diē mortis tue nō doleb
caput. **M**ae vero cuidā fratri
qui me nutriuit omnia retuli.
Qui in vallem p̄rimaz descen
des. a oñs fructus colligens:
p̄dicto modo caput meū lauit:
statiq; oualuit. Dolorē vero ca
pitis nūq; ab illa hora passus
sum. cū tamē hoc in oē die satis
sit miraculosū. **A**pollonius.
Ut video. medicina beate vir
ginis nībil efficacit? nīl salubri
us est. **C**esarius. Nec miruz.
Ipsa medicus genuit. ipsa me
dicinaz generis hūanū ex se p
duxit. vñdē scriptū est. Bermi
n; terra herbā virentē scōz ge
nus suū. i. Maria Christū hōi
nē. q; aiatū corp⁹ sumēs de vir
gine nasci dignatus est. **I**tem
exp̄ss⁹ in ecclastico. Altissim⁹
de terra creauit medicinaz. i. ex
carne virginis saluatore. **I**he
sus interpretat' saluator siue sa
lutare. Quia saluator medic⁹
est. et salutare medicina est.
Q Maria terra sit testis est.
Psalas q; dīc. Aperiatur terra
et germinet saluatore. **Q** de

hac terra creatus sit idē pplexta
dicit in psona patris. Ego dñs
creatus illū. Et apostolus dicit
eū scūm ex muliere. Quid er
go mirū si apd ipsam sunt me
dicamēta salutariū q̄ ozt⁹ est aro
matum. Dilect⁹ meus inq̄t des
cēdit in oztū suū idē in vterum
meū ad areolā aromatu. Cō
sidera rupem amatois et alia lo
ca in honore ipi⁹ dicata et nō
miraberis si pata fuerit ad me
dēdum et efficac ad sanandū.
Vnde in Mōtepeffulano vbi
fons est artis phisice tātas o
patur sanitates in quadā sua
eccā vt medici gracie inuiden
tes paupcul infirmatib⁹ et p
remedio sanitatū ad se cōflue
tibus dicere soleant. Ite ad ec
clesiā sancte Marie et deferte
ei lumen et recipietis sanitatē.
Et cum hoc promice dicāt pau
peres ab eis passi repullam ad
ipsā cōfugiūt et sanant. Nun
quid nō vides q̄ celerē sanita
tem consequant⁹ febricitantes
ieiuniū triū sabbatorum vsqz
post solis occasum ipi⁹ vōuen
tes. **A**polloni⁹. Video et ad
miror. **C**esarius. Considera
pconam ei⁹ in sardanay que
in carnem versa oleū sine cessa
tione stillat. Qui⁹ rei testes i
numeabiles sunt qui de eodē

loco in instat⁹ venētes oleū qd
in oculis ipozum de eadē sacra
ymagine receptū est tam nob
q̄ ceteris religiof distribuerē
In quibusdam vero ampull
te teste idē oleū incipit incarna
ri. Qz virtus nominis Marie
deones fuget. p̄ esto sunt exē
pla. **C**ā. xxvi.

Retulit mibi Vualterus
de Birbach monachus
de claustrō diabolū cui dā oū
so ordinis nostri ita fuisse infe
stum vt nō p signacōnem nō
per aliquā oracionem ab illo
possi liberari. Visibilit⁹ illi ap
parēs multis modis eū teruit
Suasum ē ei a quodā viro re
ligioso vt angelicam salutaci
onem contra occurrentem p
ferret. Qd cū fecisset malignus
spiritus quasi turbine impulsus
clamauit. Diabolus dentes ei
excuciat qui te hoc docuit. Sic
qz liberatus est ab eo.

Capitulum. xxvij.

Relusa quedā sicut in
retulit sbprieor noster q̄
illā nouit diu a demone sb spe
cie angeli illudebat. Nō ei da
ta fuerat distinctio spitiū dya
bol⁹ sepi⁹ falsa quadā ecūf⁹
claitate illi appuit et sciam sim
plicē familiari⁹ alloqns die q̄
dā in huiusmodi vba prupit.

Nunc venio femunere te Re
 q̄lita eodē tpe a cōfesso e suo q̄
 mō habet. cū ei r̄nder. optime.
 sacerdos sicut vir prudēs fidu
 tiam r̄n homis ei cōsiderās. cau
 sam inquisiuit. Cui cū cōfite
 retur q̄ ab āgelo dñi crebrī?
 visitaretur. sciens ille docēte a
 plo āglm tenebrarū se tñsfigu
 rare in āgelū lucis. r̄ndit. R̄n
 āgel? denuo visitabit te. dices
 Rogo dñe mī. ut dñam meam
 mibi oñdas. Qd si fecerit. visa
 ea. genua flectes. a dices. Aue
 Maia gr̄ia plena ac. Et si tūc
 s̄bstitit. fictio nō est. Sī aut.
 scias tibi a dyabolo illudi. Que
 cū fecit. sicut fuerat edocta. ait
 dyabolus. Vt quid desideras
 vidē illā? Bñ tibi sufficere de
 bz pñcia mea. Illa fortiter istā
 te. opre dyabolico virgo mire
 pulchritudinis se ocul ei? ob
 icit. Qua visa mox ad pedes e
 ius inclusa se puoluit. a cōtra
 fantasina āgelicā salutationē
 pferēdo in turbine. illud resol
 uit. Quā tamen. inimic? euanes
 ces in tm terruit. vt amēs facta
 vix post ānū dimidiū multoz
 p̄cibus adiuta sēsum recipet.
 Vides nūc quanti sit pōderis
 nome. Marie. Apollonius.
 Bene video. a nō sine ammira
 tione taz ex pñti q̄ ex p̄dictis

exēplis virtutem eius osidero
Cesarius. Inuocatio huius
 nominis nō solū corruptores
 mētū. i. demones. h̄a corrupto
 res corpū scilic. malos ac libi
 diolos h̄oies eneruat. Ca. xxviii.
Matrona q̄dam cuiusda
 honesti militis vxor. isti
 dyaboli militē aliū admisit.
 Que post tēp? aliq̄d inspirati
 one diuina ducta p̄tere de cri
 mine voluit. a adultero p̄sus
 cōtradixit. Ille vero mariti ei?
 absēciā obfūas. domū illius in
 trauit. a cū solam r̄piss. verbis
 solitis ad crimē solitū eā inui
 tauit. Qd cū illa rennuēt. vi re
 mētē opprimere m̄sus est. Et
 cū videret se illi nō posse r̄sistē
 vtpote femina debilis ac delica
 ta fortissimo militi. ad totius
 castitatis patrona. cōfugit di
 ces. Rogo te dñe. p̄ illud scū.
 Aue Maria. q̄tinus in hac ho
 ra liberes me. Ad quod v̄buz
 virtus ois in militē defecit et e
 marcuit. a femina se ab ei? am
 plexibus excutēs incorrupta
 euasit. Postea requisita a mili
 te de causa. viriū sibi s̄btracta
 r̄. r̄ndit illi. Elō mea virtute.
 h̄ gloiosi nominis dñe nostre
 hoc actū est. Quod cū audiss
 ille territus est. nec ampli? ad
 ultē. n̄ v̄bū ad illā facē p̄supp̄

Apollonius. Benedictus sit no-
m[in]i Maie. **C**esarius. Quia vni-
cula soluatur ei? virtute etiam per ex-
emplum tibi ostendat. **Ca. xix.**

Eodem tempore quo dominus Engel-
bertus Coloniensis archie-
piscopus edificauit castrum in fur-
sting contra nobilem virum Ber-
nardum de Brubach. Iuuenis
quidam miles de eius exercitu
Theodoricus nomine facere sibi volens
nomen ante idem castrum captus est
diu ibidem in carceratus cum pecuni-
am pro sua solutione dare spopondit
dilecti extractus de carcere positus
est in domo superiore. Cui addi-
ta sunt vincula et huiusmodi ad custo-
diam deputati. Habebat enim cir-
ca pedes anulos ferreos et circa
brachium eiusdem generis mani-
cam que annexa cathena pari-
eti caute satis erat infixa. Nocte
quadam cum esset dormiens inter sex
satellites tam se quam reliquos cap-
tiuos custodiētes et dominam no-
stram necnon et alios sanctos solito in-
uocasse obdormiuit. Et ecce in
somis vidit se transpositum in moste-
rium nostrum de quo cum vellet egre-
di sedes in equo more femineo
necitate viculorum dixerunt ei duo
ex monachis nostris. Monachus dicitur
scilicet Henricus cognatus eius secundum
carnem. Nolite egredi sed reuertimini
quod sancta Maria de Hesterbach li-

berabit vos. Hoc etiam nomine voca-
tur domus nostra. Ad quod verbum il-
le euigilans gauisus est. Et de visi-
one cogitans. Vt nunc esset uia an-
fantastica scire uolens. moritur di-
gitos amouit. per deum unum sine dif-
ficultate extraxit. Sibi facilita-
te manu a cathena liberauit. Se-
pius ista tetrauerat sed non profice-
rat. Cum ex motu viculorum unum
seruorum euigilasset. territus miles
circulum reponere uoluit nec potuit
id. Tunc primum intelligens tale mi-
raculum dei genitricis matris cir-
ca se gestum. suo rursum obdormi-
ente leuiter surrexit et vincula ad-
huc suas in uino per deum linthea
me per fenestram se dimisit et fugit.
Quod dum fuisset perisset. clamore fu-
gam eius perdidit sed manus huma-
na capere non potuit quod uirtus
diuina preterit. Multi enim tu-
bis et canibus insecuti sunt et cum
sepius in primo sub fructibus
latitaret inuenire eum non po-
tuerunt. Qui ad nos ueniens
eosdem circulos per gratiarum
actionem super altare beate uirginis
obtulit et qualiter eius meritis
liberatus sit nobis per ordinem
recitauit. Acta sunt hec anno
gratie. m. cc. xix. **A**pollonius.
Quia eosdem circulos uidi iam
plius eisdem credam miraculo. **Ce-**
saius. De hoc etiam quod tiores pallit

nom. Marie. re. quā nup audi
uā tibi referā. Ca. xxx.

In peloge villa dioceſis
Treuerēſ. ſacerdos qdā
prochiā regit. vir ſcōm ſuam
poſſibilitatē mltē hoſpitalita
tis atq; laudāde caſtitatis. Ad
huc em̄ corpe virgo eſt. Die q̄
dam quēdā ex cōuerſi noſtris
hoſpito recipiens. ait ad illu;
Ordinez vſtrū plurimum dili
go. q; multū bonū mibi cōtigit
p̄ eū. Antiphōam illā glorioſā
ſcilicet. Salue regīna mie. ab il
lo hō: et quid mibi p̄pt' illa;
cōtigerit. ad edificationem vo
bis enarrabo. Ad oēs hōs me
as illā dicē oſueui. Cū die qdā;
capū breuē trāſire quādā viſi
tare inclufa; iuxta eccliam ſoli
tariā habitantē. orta ſunt toni
trua tam valida. vt ictus ictui
ſuccēdes. vires ābulandi mibi
adimeret. Veniens tādē cū mlt
to labore ad ecclia; ipſā intrū;
et corā altari me pſternens p
ipſa tēpeſtate dñam noſtrā in
terpellauit. Et ecce matrona vir
ginei vltus magniq; decoris
de altari ad me veniens: cū ad
mirarer q̄ nā eſſet illa. prior me
allocuta eſt dicens. Quia anti
phona. Salue regīna miſericor
die libēter ac frequent' decātaſ.
nūq; tonitrua neq; fulmina q̄

nū timorē ſepi⁹ affligeſ. te ledēt.

Sicq; ad altare rediens. in o
cul meis diſparuit. Et ſtatū itel
lexit. q; ipſa eēt clemens illa pia
ac dulcis. Maia. Ab illa em̄ ho
ra vſq; hodie a timorē p̄dicto tē
peſtatu; quo nimis afficiebar
meritis beate virginis liberat⁹
ſum. **A**pollon⁹. Rñtum ex
hac viſione colligo. videt' q; i
ſequencijs cantilem̄is et ymnis
alijsq; cātibus in eius honore
dictatis plurimū delectetur. **C**
Cefari⁹. Hoc certū eſt. ſi tam
humilit' ac deuote eis laudetur
Capitulum. xxi.

Uempe quodā ſicut ex ſila
tione religioſoru; didici.
cū p̄uent⁹ ſcōm malū; i. Sco
nauiā ſequenciā. Ave precla
ra maris ſtella in qdā ſolemnī
tate ſancte dei genitricis decan
tar; deuotiſſime. Venerabilis
virgo. Elizabeth tūc ibide; ma
giſtra mētis exceſſum paſſa ad
illū verſiculū. Audi nos. Nā te
ſilius mibil negās hōrat. Vidit
dñā; noſtram flexis genibus
p̄ eodē cōuentu preces fūdētē.
Ab illa em̄ die vſq; hodie. ex i
ſtitucōe iā dictē Elizabeth ide;
cōuent⁹ ad eūdē verſiculum
cū ſequentiā decātatur vniū
petere oſueuit.

Capitulum. xxxij.

Aud monasterium sancti
Crispini scolasticus qui
da fuit nomine Daniel puerus
illic instituens. Nunc consuetu
do fuit diebus singulis eius de ecclesia
cripta intrare et coram altari flex
is genibus predicta sequencia in
eius honore decantare. Hoc cum
per aliquod tempus accidisset et ad illud
visciculum. Oratio nos illo pane
celi dignos effici per surgendo
veniam petet. die quodam beata virgo
super altare stans illi apparuit et
panem puulum melle candidiorem
manu tenens ut os aperiret precepit.
Quem cum ori eius immisisset atque
ex eo sedit dulcedinem ut omne
mel et favum superaret. Juvenem hunc
dominus Daniel abbas. Scona
vive bene novit qui mihi et ipsam
visionem recitavit. Vis nunc
scire quod nominis eius in vocatio
eciam tetacones compescat. Apol
lomius. Hoc scire necesse est quod
tetacones nos frequentem mo
lestant. Cesarius. Dicam ti
bi quod audiui ab abbate nostro
et ipse se hoc didicisse veraciter
latione testatur. Ca. xxiii.
Miles quidam etate adoles
cens cum quodam milite di
vite domino suo a quo benefici
atus erat habitabat. Et licet
etate florere amplius tamen florebat
virtute virginitatis. Invidia

operante dyaboli ab uxore domini
sui gravissime cepit tetari. Qui
cum per annum eadem incessanter tem
tatione laboraret inique intolerabi
bilis esset. Mota verecundia do
mine sue quid pateret aperu
it. A qua repulsam passus am
plius affligebatur. Casta enim
erat matrona et viro suo fidelis.
Veniens ad quandam heremitam
de cuius consilio totum predebatur pas
sionem suam illi cum lacrimis con
fessus est. Cui vir sanctus fidu
cialiter respondit. Omnia alia non
est tibi. Ego tibi dabo consilium ut
desiderium tuum consequatur effectum.
Per annum istum singulis diebus si fi
ei potest in ecclesia domine nostre dei
genitricis Mariam ceteris cum totidem
versus angelico viscum saluta. et
quod quod volueris per illam impetere. Sci
ebat enim quod castitatis amator ju
venem castum licet in errore positum
deserere. Cum quatuordecim in multa sim
plicitate domine nostre munus ob
sequium impenderet die quodam se
des in mensa domini sui recordatus est
quod dies eadem terminus esset anni. Et
statim surgens ascendit equum suum
vicinamque intravit ecclesiam oratio
nes solitas explevit. Qui cum
exiret de ecclesia vidit matronam
pulcherrimam omnem decorem
humanum transcendente equum
suum per frenum tenentem.

Quāti q̄ nam esset illa rñdit.
 Placet ne tibi sp̄s meas? Dicen
 te milite. nūq̄ pulchriorem te
 vidi. Illa s̄būxit. Sufficeret
 tibi si me posses habere vxorē?
 Cui cum responderet. cuilibet
 regi bñ sufficeret sp̄s tua. et
 beat⁹ indicaretur tuo cōsorcio.
 subiecit illa. Ego ero vxor tu
 a. Accede ad me. da mihi oscu
 lū. Et coegit eū. dixitq̄. Modo
 mītiatē sunt nūpcie. et i tali die
 corā filio meo p̄ficiēti. Ex quo
 verbo cognouit eaz cē matrem
 domini. cuius castitas hūane
 cōgaudet integritati. Apprehē
 densq̄ strepā equi eius vt as
 cēderet. precepit. cui⁹ auctoritate
 mīles p̄ssus obediuit. Ab illa
 hōrā tā plene a tēta cōe p̄dicta
 liberatus est. vt etiā vxor domi
 ni sui miraretur. Nec cū heremi
 te recitass̄ p̄ cōdīnez. ille geitri
 cis dei pietatē siml et humilita
 tē admiratus. rñdit. Ego inter
 eē volo dici nūpciaz tuarum.
 Interi de rebus tuis disponas.
 Qd cū feciss̄. et heremita venis
 set ad diē p̄fixū. dixit iuueni.
 Sēns aliquid dolois? Rñden
 te illo nō. cū sc̄bo post hōrā id
 ipm ab eo sc̄scitaret. respōdit.
 Modo sētio. Cui post paulu
 lū agonizās spiritū exalauit. et
 celestē thalamū p̄missas nūp

eias celebrat⁹ itrauit. xxxiij. ca.

Quedā s̄momial virgo
 a quodā cleico vrb lux
 urios stimulata in tm flātē bee
 moth cui⁹ ābelit⁹ etiā prunas
 ardere facit succēsa est. vt corde
 et ore peticiōm ei⁹ cōsentiret. p
 mīttes q̄ dco completorio v̄ei
 ret ad locū cōdictū. Erat enim
 custos ecclē. Dicto cōpletorio
 cū conuētus ascēdis̄ dozmīto
 um et illa exire vell; de oratioio.
 in ipso ostio. Christū manib⁹
 in cruce expans̄ stare cōspexit.
 Cui cū egressus nō pateret. ad
 ostiū qd erat i opposito cucur
 rit. Ita succēsa fuerat in amore
 clerici. vt pene rationis exp̄s.
 quid circa se diuinitus ageret
 mīn⁹ aduerteret. Quid plura?
 Oēs ianuas adh̄t. et crucifixus
 in om̄ibus inuenit. Tūc ad se
 reuēsa et territa dixit. forte volū
 tas dei nō est. ut vsq̄ vadas.
 Solita fuerat eadez virgo sin
 gulis diebus sp̄alem quāda
 orationez de passione dñi dice
 re. quā dñs i tāto piculo remu
 nerauit vifione tā vtili. Que
 tremēs an̄ ymaginez beate dei
 genitricis se p̄strauit. de pecca
 to suo vniām postulans. A q̄
 cū ymago faciē v̄teret. et illa
 obm̄xi⁹ supplicatūā p̄pi⁹ acce
 deret. ymago maxillā ei⁹ manu

percussit dicens. **Q**uo vis ire?
 fatua vade in dormitorium tuum.
Tā fortis erat alapa ut i terras
 ruēs sic iaceret. vsq; ad tempus
 matutinale. **C**unq; signa i dor
 mitorio sonaret illa in orato
 rio nō pulsaret. putantes eaz
 eē in oracōne vel pressam sop
 re intrātes a in multo defectu il
 lam repientes postq; refocilla
 ta loqui potuit omia que circa
 se gesta sūt ad honorem dei cō
 sororibus suis recitauit. licet ei
 gūis eēt alapa procul tamē a
 tentacōe p illam fuit liberata.
Dur? morb? durā requirit medi
 cinam. **A**pollonius. Valde
 accēdere debet sexū virilē i amo
 re dñe nostre. q; in milite tēta
 cōne; cōpescuit ipm deosculan
 do. i femina maxillā ei? sciendo.
 cū vtriusq; volūtas mala fueit
 ac perūsa. **C**esari? Per hoc
 em̄ oñdit q; sexū nrm n abhor
 reat. pmo eq; vt fīneū diligat.
 Magis etiā dec; vt dñā acillaz
 peccatē castiget q; suū. **A**pol
 loni? Plac; qd dicis. **C**esa
 ri? Referā tibi aliud benignita
 tis ei? iudiciū adhuc isto glo
 riosi? **C**a. xxxv.

In mōsterio qdā scūmōi
 aliū cui? nom̄ ignoro an
 nō mltos ānos vgo qdā dege
 bat nōmine beatrix. **E**rat enim

corpe speciosa. mente deuota.
 in obsequio dei genitricis feruē
 tissima. Quociens illi speciales
 oraōnes siue vniūsecrētiū
 offerre potuit. p maximis deli
 cijs reputauit. **F**cā vero custod
 hēc egit tāto deuoci? quanto li
 berius. **Q**uā clericus quidā;
 videns a cōcupiscē; pro cari ce
 pit. **I**lla verba luxurie spernen
 te isto importunius instantē
 pens antiquus tā vehemēter
 pectus eius succendit. vt flam
 mam amoris ferre non posset.
Accedens vtro ad altare beate
 virginis patrone oratoris sic
 ait. **D**omina quāto deuoci? po
 tui seruīui tibi? ecce clauē tu
 as tibi resigno. tentaciones
 carnis sustinere diuicijs nō va
 leo. **P**ositusq; super altare clau
 bus. clam secuta est clericum.
Quā cum miser ille corrupisset.
 post dies paucos abiecit. **I**lla
 cum non haberet vnde viueret
 et ad claustrum redire erubis
 ceret. facta est meretrix. **I**n quo
 vicio cum publice quīdecim
 ānos trāsegisset. **D**ie quadā in
 habitu seculari ad portas venit
 monasterij. **Q**ue cū dixisset por
 tario. nosti beatricem quādoq;
 hui? oratorij custodē; rñdit.
Optie noui. **E**st em̄ dñā pba
 ac scā. a sine grela ab infācia

vsq; ad hanc diē in hoc mōste
rio cōuersata. Illa verba homi
nis notās s; non intelligens:
dū abire vellet mater misericor
die in effigie nota ei apparēs
ait. Ego p quīdecī ānos absē
tie tue offitiū tuū sup leuā. Reu
tere nūc in locū tuū et penitētā
age: q; nullus hominū nouit
excessū tuū. In forma siquidē
et habitu illius dei genitrix vi
ces egerat custodie. Que mox
igressa q; dū vixit grās egit p
cōfessionem circa se gesta māi
festās. Q; pusillānimes p eam
oportentur. subsequens osten
dit exemplū. Ca. xxxvi.

Miles quidā iuuenis ac de
licatus in Dēmēro de ān
pauco ānos est cōuūsus: vo
cabulo Henric⁹. factus mōa
chus cū die quadā a quodā
cōmilitone suo rquirētur. quō
ei ordo placeret et quō haberet:
rōdit. Optime mibi placet or
do et bene habet; p; tempus
valde male habui. Interroga
tus de causa. q; hominē dilexit
et edificare voluit. s; iuxit. Qn
p̄mo cōuūsus fuit ita graues e
rant mibi solemnes vigilie: vt
quotienscūq; oportebat me iē
ad matutinas. tūore ac tedio il
lag tā corpe q; corde tabescere.
Nocte quadā defectū passus

tū stare nō possem a priore de
choro sū eductus. et in sede infir
morū positus cōuūso ad custo
diā mibi deputato. Mox in ex
tasi factus cōtēplatus sū dōi
nam clarissimā. quā diūsi or
dīnis p̄sone precedebant p viā
que erat inter me et chorū ince
dentē. Habebat in capite coro
nā diuersoꝝ colorū et erat moē
iudayeo velata. Cū mibi ap̄m
q; siquasi ex necessitate me tan
gēs veste percussit. et ecce subito
cōfortatus. Ita ois predicta
temptatio cōquieuit. vt ab illa
hora delitie in sint ire ad matu
tinas. S; p̄roq; domina nōstrī
fuerit. q; pusillānimes cōfor
tat ne temptationi succubant.
De hijs a me requisitus idem
Henric⁹ non negauit. Q; ve
ro torpēs ad deuotionē exci
tet habes exemplū in distincō
ne quarta capitulo tricesimo
de Christiano mōcho nōstro:
quē in oratione dormientē teti
git dicēs. Non est hic dormitā
dū; s; orādū. **A**pollo⁹. Bene
recoꝝ huius capituli. **C**e
sarius. Q; vero p suis vicis de
ordine eiecti beate virginis mi
sericordia reuocent: sequens
sermo declarabit. Ca. xxxvii.

Eodem tēpe quo Daniel
monach⁹ in Dēmēro de

vir simplex et cū vltimā inci-
dit infirmitatem laborabat in
eadē domo. **P**dropisi ali⁹ qui
dem monachus Henricus no-
mine ordine sacerdos nō tñ ad
huc lēo decubēs h̄ abulare suffi-
ciens. Quū ad lectū infirmatis
appropians: hxc v̄ba ab eodē
Daniēle audiuit. Monach⁹ il-
le multas habet beate virgini
referre grās. Audiēs h̄c Hen-
ric⁹ mirat⁹ est: et inq̄ri fecit ab
eo q̄d in hīs v̄bis notare volu-
erit. Qui r̄ndit eū auxilio dñe
nostre fuisse receptū: fūeat nā
q̄ ob excessus q̄sdā mores q̄r
plūs idē Henric⁹ eiect⁹ de do-
mo. Vñ mīmū dolēs die noctu
q̄ lacrimis et oracōibus insiste-
bat: inuocans btām virginem.
vt ipsa ei regressu ad pp̄a do-
mū donar̄. **T**pe generalis ca-
pituli p̄ abbate suū seniores in-
terpellauit: q̄ vnanimī ei cōi-
dixerūt: eo q̄ in corrigibilis exi-
steret. Qd vbi cōpitinatus be-
atē virgini. omne seruitium
quod ei impendere consueue-
rat subtraxit. Tandem ductus
de hoc penitencia obsequium
neglectum resumpsit: et vale-
faciēs porcessibus ad claustrū
redijt. misericordiā quēsiuit: h̄
non inuenit. Suasit ei abbas
qui solus ei erat propicius. vt

archiepiscopus Treuerensem
adiret: et eius auxilio atq̄ in-
teruentu ingressum optiner̄.
Vtrunq̄ factum est. Omnia
tam h̄c circa illū gesta fuisse.
p̄ clemēciam beate dei genitricis.
predicto Daniēli reuelata sūt.
Vis nūc nosse. q̄ sincere effe-
ctu diligētes se diligat quātū
dilectos honoret: et q̄ mirificis
reuelacōibus eos dē glorificet.
Apollonius. Talia audire
cibus mibi est. **C**esarius.
Que dicturus sum multorum
didici fida r̄lacōe. **C**xxxviii
In Longobardia q̄dam
domo ordinis nostri que
Barixtus dicitur: ante paucos
ānos monachus quidam ex-
stitit nomine Bertramus.
Iste tam feruenti motu carita-
tis dominam nostrā sanctā dei
genitricem amabat: vt nō sine
magno cordis cruciatu audire
posset. si forte dubitatie quis
diceret vel legeret de corporali
illius assumptione. Cum iam
fecisset in ordine quindē an-
nos adhuc iuuenis etate in vi-
gilia assumptionis eius dē glo-
riose virgins. rogauit abbate
vt sibi liceret ire ad vicinam
Brangiam: dicens se non pos-
se audire neq̄ sermōes Ihero-
nimi in chorō neq̄ sermonē in

caplo. timens qd dictū ē. Erat
ei grāgiari. Abbas scitātē ei
turbare timens. amittit eius pe
titioni. Cūq; vniūss iuxta grā
giā angelus dñi inābili modo
illū rapuit. et ad spatū vniū
ete iux puam quanda; ecclā;
vicinā satis castro fratris sui
carnal viri nobil deponens.
disparuit. Equo vero cui in sede
rata seruus. iuxta grāgiā di
missi sūt. Erat aut fluiū q fine
nane tñsuadari nō potuit iter
castrū et capellam. Qui cu; se
deret admirās vbi nam eēt. vel
q̄liter ad illū locū deueniss; iu
uenis quidam splendidus de
ecclā exiuit. et qz dñā nra iphi
ocū ecclā; igredi mādar; vce
clara nūciauit. Ingress; eccle
siā vidit sactā dei geitricē i cor
pore glorificato in sede miri de
coris residente. Sedebant cir
ca illā; diuerſi ordines sancto
rum patriach; videlicet pphe a
postoli. martires. ofensores. v
gines. vidue. coniugati. Erat aut
hora nona. Quē virgo beatissi
ma salutās familiari; ait. Ber
trāme meliores sēmonibus. Ihe
romm h audies sēmones. Dic
ta nona a circūsedētib; p int
ualla dicte sūt et relique hore.
vespere videlicet cōpletorium.
matutine laudes. pma. tertia

sesta. Eratq; psalmofū siue re
liquorū cātūū melodia tā; sua
uissima et vce tāta cōcordia.
vt hmo nullus exprimere pos
set. Deinde vltū iocū dissimūm
exhibens. vce hylari ac dul
ci sic ait. Bene scio bertrāme q
re nūc egressus sis de clauſtro.
Roueis p certo. me in vtraq;
sbtācia. i. corpore et anima glo
ficatā. et die quadragesimo a
mortuis suscitātā. **A**pollōi
us. Dñs verbis pcorat visio
dñe Elizabeth de sconsatiā. et
q legitur sub eisdē verbis dñi
na nostra ei resurrectionē suā;
reuelasse. **C**esariū. Tanto
amplius fides adhibenda est
huic visioni. **M**ox vt beata v
go verba predicta ptulit. con
uētus ille celestis disparuit. et
monachus in loco sue sessio
nis se solū iuenit. Putu diuino
germanus eius de quo supra
dictū ē adueniēs. cum solū illū
ibidem reperiss; et quid ibi solū
sederet vel vnde veniret iterro
gass; omia que ēca se gesta sūt
ne lapcū scādalisar; p ordinē
recitauit. **T**unc ille. Expectate
hic frater. donec equū vob ad
ducam. **M**ira res festinante il
lo ad castrū. angelus dñi in mo
mēto in locū de quo tuleāt illū
reposuit. **R**euerſus miles cum

non inueniſſi que dimiſerat. a
poſtata; ſiue eiectū illum eſti
mans. ad monaſterium curſita
uit ad qđ dicto copletorio ve
niens abbatē uocauit. ubi nā
frater ſuus eēt requeſiuit. Cui
cū abbas ſignar; ut expectar;
uſq; mane. et turbatus rēderet.
ſcio qđ eieciſtis eū. minueturq;
monaſterio. rupto ſilencio rē
dit abbas. P. licenciam meam
ad p. rimam. Brangiam equi
tauit. non dubito quin ibi ſit
Ierūt ſimul. et in capella conuer
ſorum orātem inuenerūt. et og
nouerūt ex teſtimonio illorū.
qđ eadem hora qua miles eum
iuxta caſtr; reliquerat. eandē
Brangia intrauerit. **A**pollo
nius. In hijs que dicta ſūt pa
rē hunc iudico viz duob; an
tiquis pphetis. Ezechiel ſcilicet
et Abacuc. Ex quib; vn; mirabi
liter uidit. que agebantur in
Iheruſalem. Al; uero de iudea
ſbito trāſſatus eſt in Babilo
nem. **C**eſarius. Aliquid
amplius i iſto pſidero. Magis
miraculoſum uidetur. corpus
glorificatum ſiue celeſtes ordi
nes ocul; corporeis poſſe uidē
qđ in ſpiritu. qualem viſionem
ſe Ezechiel uidiſſe teſtatur. **A**
Apolloni;. Conſencio. **C**e
ſarius. Maiore; iudico viſiq;

nam qđ ſeqtur. Die quadā age
lus dñi ex parte abbis ſignū
ei fecit ut ad portam ueniret. Se
cutus eſt ille pcedētem. et cum
ad portā nō inueniſſi abbatē;
eodē ſigno āgelus eū traxit in
campum. Qui cum miraret qđ
nam eēt iturus. et ille ſignis ex
parte abbis ſequēti nimis eſſi
ipſortunus. uenerūt ad qđdam
montes ſb limes. Quib; trāſ
miſſis. locū; ingreſſi ſūt ameniſſi
mū arboribus et diuſi gnīs floi
bus nimis delicioſū. Eāt ei pa
diſ; treſtri. Int; cetera qđ ibi de
dit. duos ſcēs ſplēdidos. Enoch
videlicet. et Delia oſperit. agno
uit. Tenebātq; i maib; libz
maximū lris aureis ſcriptū no
tū folio vacuo. Et dixit ei āge
l; dñi. Iſte ē lib; pdeſtiacōis. o
tūmēs oia noia elcōz qđ ab imā
o mūd; uſq; ad diē hāc nati ſūt.
Cū at foliū qđ vacuū ē mis pfe
ctū fueit. mūd; o ſummabit. Et
oñdit ei nom ſuū. Qđ cū legiſſi
letus. adiecit. Nunq; delebitur
nomē tuū de libro hoc. Iſte eſt
lib; de quo Dauid dic; i pſalmo
Et in libro tuo oēs ſcribent. Et
dñs in euangelio. Gaudeat et
exultate. qđ nomia v̄ra ſcripta
ſunt in celo. **A**polloni;. Si
i illo libro ſoli elā ſcribunt. qđ
qđ idē ppha de repro; dicūt.

Deleantur de libro uiuentium.
Cesarius. Psalmista hic loquitur scdm spem illoz qui de sua pfumescentes iusticia: putat se ibi esse scriptos. **Q**uod autem nullus rphoz i eo scribat: morondit cu scribit. Et cu iustis no scribatur. **A**pollonius. Placet qd dicis: si rogo ut si aliqd adhuc nosti de hoc beato viro. dicere mihi no differas. **C**esarius. Tpe quoda cu essem in oratione btam genitricis dei ex opposito sui sup cespitem virente staet cospexit. Et ecce fons aurei coloris e regioe cu impetu eruens: riuulus suus ad pedes eius digebat. Cuius lapilli lapides erat preciosissimi: maragdi videlicet carbuculi. topazii. saphiri. iaculi. Cuius de visione miraretur: ait illi dñs nra. Nosti Btrame qd ista significent? Dicet illo n: dñs respondit. Fons iste aurei coloris. ordo Cisterciens est: q sicut aurum reliq metallis ita ceteros ordines taz dignitate qp sctate pcellit. Ill iam ex magna parte fluentibus a me: iste speciali quadā progeria dilectionis no cessat fluere ad me. Lapilli preciosi qs vides in riuulo. speciales amici mei sunt in ordine: et i obsequio meo plus ceteris feruentiores. Sicqz dispa

ruit visio in ocul eius. Omnia hec recitata sunt ab bib? tēpō capli general. Multa alia viz iste beatus vidit et egit digna relaturq mihi non sunt recitata.
Apollonius. Viroz si aliqs vir tā sanctus habuerit in ordine tentaciones. **C**esarius. In principio confusionis sue ut audiui. de cibis regularibus plurimu temptabatur: sicut vir nobilis et delicatus. Hoc cu dixisset abbt? intelligens ille ex mundi cia cōscientie eius spm sanctuz esse in eo: rñdit. Roga dñm quod vis: non negabit tibi. Orante ille exauditus est. Ab illo tēpore in tm delectabatur in cibis regularibus: ut de licencia maioris abstinecie abbt? forz ipoztinus.
Apollonius. Beati sunt claustrales: qui ad tantam familiaritatem dei geitricis admittuntur. **C**esarius. Non solum claustrales: pmo etia psonas seculares se diligētes mater pulchre dilectionis diligit et honorat: quibus occurrit beate memorie. **V**ualterus de Hirbach. cuius sup in diuis locis meminimus: quem non solum inferioris ordis homines. s. arges et principes nobiles qz venerabant: audietes bñficia a matre mie illi cessa. **A**pollonius. Cui?

fuerit p[ro]fessio n[ost]ri vir iste ex su-
perioribus noui[ss]i[mo] quis fuerit
vel qualē duxerit vitā a[n] con-
uersionem siue conu[er]sus i[n] ordi-
ne. scire d[es]idero. **C**esar[us].
Quicquid de illi[us] actib[us] m[em]o-
ria dignū noui[ss]i[mo] fida tibi p[ro]p[ri]a
relacione. **C**Ca[pitulum] xxxix.

Ibitur Vualterus de Sir-
bach villa oriūdu[s]. existi-
tit vir diues ac potens et nobi-
lis valde cō sanguine. Henri-
ci ducis Louanij. Qui cū esset
militie seculari adhuc etate flo-
res deditus et in ea strenuus sa-
tis atq[ue] no[n] iatus. d[omi]nam nostrā
sacra[m] dei genitricē sēp[er]q[ue] virgi-
nem Mariā. ab ipsa puericia
cepit inuocare. et ex inuoc[ati]o[n]e cordis
affectu diligere. atq[ue] ieiunijs
elemosinis et missar[um] celebr[ati]o[n]i-
bus hōrae[rum]q[ue] ei corpe dedit. eē
ut dictū est torneamēt[um]. corde
t[ame]n totus erat in obsequio b[eat]e
virginis. T[em]p[or]e quodā cū p[er]pera-
r[et] ad quoddā torneamētū mili-
tes h[ab]ens in cōitatu. ueniss[et]q[ue] ad
ecc[lesi]am quādā. illos ut missam
audire uellent hortabatur. Quā
cū recusat[et]. morā tantam sibi
p[er]iculosam eē p[re]dētes. illi rece-
dētibus ipse mansit. missam de
sacra Maria sibi cātare fecit et
obtulit. sicq[ue] socios insecutus
est. Cū cum aliq[ui] de torneamēto

occurrerēt et hoc ex r[ati]ōne illō-
rum agnouiss[et]. s[ub]iit. Est ne
adhuc inceptus. Dicētib[us] ill[is] ecce
am[er]unt. Quis fortius ibi facit.
D[omi]nus Vualter[us] inq[ui]t de Sir-
bach. Ipse in ore omnium est. om-
nibus p[re]f[er]r[etur] et ab omnib[us] lauda-
tur. Alijs uero occurrētib[us] et si-
milia dicētib[us]. stupēs admira-
batur q[uo]d nā hoc portēder[et]. Ac-
tū est ineffabili pietate beate
virginis. ut militē deuotum in
obsequio suo tardātem in tor-
neamēto hōrar[et]. ei[us]q[ue] abs[en]ciam
mirabili q[uo]dam uirtute suppler[et].
Veniens t[ame]n ad locū armauit se
et intratū[us]q[ue] m[ul]tū magnū illic e-
git. Ludo uero expleto. q[uo]dā ex
militibus hospiciū ei[us] intraue-
rūt. et ut secū m[ul]tū agere dig-
naret[ur] deprecabant[ur]. Quibus
cū diceret. Que ē causa peticō-
nis vestre. R[es]p[on]dērūt. Hodie ce-
pistis nos. et rogamus ut bene
nos tractetis. Vualtero negā-
te ac dicente ego uos non cepi.
r[es]p[on]dērūt. In rei ueritate nos ho-
die dextris dedim[us] uos signa
vestra militaria ibi uidim[us].
nos uicē uestrā ibi audiui[m]us.
Et agnouit statim hoc actū fuisse
grā b[eat]e virginis. quā hōraueat
i[n] missa. **A**pollōi[us]. Cū sit mō-
le p[er]c[us]s[us] ire et exercē torneamēto.
quō b[eat]e virginis placē potuerit

oratio et oblatio **V**ualteris. **C**elarius. Duo ibi committuntur peccata mortalia. Supbia scilicet et inobedientia. Supbia quia fit intuitu laudis humane et inobedientia quia fit contra prohibitionem ecclesie. Unde in torneamentis occisi extra cimiteria fidelium sepeliuntur. Cum autem obsequium predicationis misisset Vualtero potuisset eum merito vite eterne si factum fuisset in caritate. nunc transiit in mercedem temporalem. Opera enim bona idem de genere bonorum temporaliu remunerantur. Homo etiam per illa ut quidam ex scripturis probant: ab illo se reddat ad gratiam suscipiendam. Ipse verum esse sequens probat exemplum. Cum alio quodam tempore nudatas illas execrabiles quereretur et inter multos sanctas missam audiret: sacerdos ut in canone calicem leuauit. crucem auream super eius pedem conspexit. Cui annexa fuit cartula hec continens verba. Crucem hanc defer ex parte mea. Marie scilicet matris Christi: amico meo Vualtero militi prope Birbach. Quam cum sacerdos legisset: post operationem misit pulpitu ascendit et clamauit. Est ne aliquis hic miles qui vocetur Vualterus de Birbach? Respondentibus quibusdam ecce iste est sacerdos

eum secum duxit: crucem porrexit ubi illam inuenerit vel quod misisset intimauit. Quam letus suscipiens in demerode conuersus eam abbi resignauit. Propterea comitissa Hollandie missis honestis nunciis eandem crucem sibi dari petiuit: ita modo obtinuit. Cumque conuentus nunciis responderet: non possumus eam dare nisi sit voluntas fratris Vualteris sperantesque non auerit: requisitus de hoc respondit. Ego nihil proprietatis habeo: penes abbatem est. Sicque dolentes illam miserunt. Cuius aurum tantum fulgoris erat donec aurum in eis palleat operacione. Quam comitissa inter reliquias suas reposuit: ea uti non audens. Considerans Vualterus adhuc in seculo positus tanta circa se beate dei genitricis beneficium in tantum in illius amore accensus est: ut in quadam paupere ecclesia in eius honore dedicata consilio sacerdote fume collo suo in iecto seruum glebe se illi super altare offerret: soluens singulis annis censum de capite suo: qualem seruus Originarius soluere consueuerunt. Et quod propter honorem regine celestis se tam valde humiliavit: ipsa suum dilectum etiam glorificauit. Solitus erat in vigiliis omnium sollemnitatum beate virginis ieiunare in pane et aqua et sepe

etiā in sextis ferijs ob reuerēciā
sabbi. **D**ie qdā seruus ieiunāti
vas puulū fictile cū aq optulit:
quā i eius maibus dīma vtus i
vinū optimū conūtit. **Q**ui cū
gustass aquā vinū factū fuū
secrete vocauit et arguit. dicens
sibi vinū pro aqua ministratū.
Qd cum ille negass. asserēs se
hausisse aquā de situla. vas re
cepit et effudit. sicq; aq purissi
ma impleta vt securus esset pre
gustauit et optulit. **D**e quo dū
gustass sicut prius vinū inue
nit. mor suo iratus sic ait. **V**t
quid mihi illudis en sedo. vi
nū p aqua offerendo. **A**d qd
verbū stupēs fuus. cum iuramē
tis maximis negauit. **T**ūc pri
mum intelligēs ex mīa dei gei
triciis hoc mīaculum circa se ge
stū. eundem fuū adiurauit. ne
illud vnq; alicui hōmī quo ad
iūuerz manifestaret. **E**x quo col
ligitur. qd nō cupid⁹ eāt maīs
glorie. **S**eruus vero tāti parti
ceps mīraculi. frat⁹ est Arnol
dus. qui cum eo venit ad ordi
nem. vir sanctus et multum or
diatus. **E**t in mōte Stromb⁹
sepultus. **A**nteq; more retur
idē mīraculū ad dei gloriā pub
licauit. timens de thesauro oc
cultato post mortem reddere
raciōem. **A**udiens sepe dictus

Vualterus ordinē Cisterciē
se bte vgmī dedicatū. oīa q sūt
huius mūdi diuicias videlicet
hōres et aicos ob illius amorē
reliqēt in clauistro qd alio no
mine Demmenro de dī cuius fa
ma tūc tps sicut et hodie clau
sima fuit habitū regularē susce
pit. **I**n quo cenobio q hūilit⁹
sit cōfusus. q feruens fuerit et o
bediēs. et in obsequio bte vgis
deuotus. testes sūt omnes mo
nachi eiusdē mōsterij. **P**salte
riū vō pnos cātica et alia de do
mīa nra oracōes pluimas in p
bacōe didicerat. q oīa studio
sissime frequentauit. **M**isse q
tidiane dñe nostre sepe inter
eē voluit. quicqd pene loqbat
edificatoriū fuit. **Q**uia non so
lū vbis et aspectu pmo etiā odo
re faē ei⁹ mlti edificabāt. mgr
hospitū creatus ē. **T**pe qdā du
ctus ē ad mōsteriū spe euacōis
qdā oblectus. et i hospicio rēp
tus. **E**āt ei rusticus diues satis
ac not⁹. **Q**ui cū nullo remedio
posset sanari nō reliqis scōz. nō
oracōibus mōchoz sepe dēus
Vualterus auctoritate officij
frequent⁹ eū visitās. oracōes et
richmos qd hēbat de dñā nra
scriptos sup caput hōis legit.
sacras picturas oñdiēp q oīa
demonem vt exirz adiurauit.

Die quā ad az cū psalteriū super
obfessi caput posuiss. obfides
clamās et furēs in tm homines;
a quo exire cogebat turbauit
et allisit. vt cadēs in terra; mor
tuus diceretur. Post horā ad se
reūsus surrexit a dyabolo se li
beratū clamitās. Conuersus ve
ro qui cura cōm hūic interfuit
et rusticū furentē seruauit. ista
mibi recitauit. Vadens ille sa
nus in domū suā. post aliquā
tulum tēpōis rediit. grās agēs
beate virginī ei⁹ qz seruo suo
curatori. hoc verbū audiente cō
uentu adijciens. Si mibil esset
amplius reliquiarū in mona
sterio isto preter hūc sanctus
virū cui⁹ meritis curatus fuit. to
tiloco sufficere deberet. **A**pol
lomus. Magna sūt que dicis.
Cesarius. Non solū dēones:
sūt bruta aialia illius scitati o
bediebant. Erat mōsterio po
ledrus pulcherrim⁹ et tāti va
loris. vt tā episcopus Treuerē
sis qd dux Lotharigbie quadri
gintā vt puto marcas argenti
offerret p illo. Spes enī opti
mī dextrarij i eodē erat poledro.
Timens cōuentus alterz offē
dere si vni videretur p dominū.
Vualterz duobus adhibitis
cōuerb eūdē equū comiti. Nol
lādie gtis tñs misit. Vēientib⁹

eis in quēdā saltū; poledrus
equariciā id ē grege; equaz
delōge pascere o spexit. qui sta
tim hūmēs atqz lasciuens ex
ducentiū manibus se excussit.
et cursu velocissimo ad equari
ciā pperauit. Quē cū ouersi in
sequerentur. egriciā fugiente.
magis poledrus ab eis elonga
batur. Quibus frustrato labo
re reūs. ait. Vualterus. Proce
damus. equ⁹ iste pditus ē. in sū
sancta Maria illū nob rdonet.
Vix ad duo miliaia pcesserāt.
et ecce poledrus velociter recuz
rens q nondum satis domitus
fuit. vltut ouis mansueta du
ctoū suoz manibus colla sū
iecit. Quia notus erat nobili
bus terre et ab eis tū propter
sanguinis nobilitatē tū prop
ter vite sanctitatē venerabat.
sepe p mōsterij necessitatibus
cōtra voluntatē suā emitteba
tur. Tempore quodā descēdē
cū naue domus q vīnū; porta
bat. cū Zelandiam vniūss. or
ta tēpestas maxīma omī terris
itā nauem inclinauit. Accessit
piculum piculo. Predones ad
eos remigātes nauim depdai
conati sūt. Et ecce iusto dei iudi
tio. duo vasa vi vtorū; eicta
nauicula; sūerterūt. ipsoqz
pdones in pfundū dimererūt.

Acta sunt hæc in vigilia sancti
Nicolai post mediā noctem.
Singuli vite sue timētes deo
supplicabant. Ipse viro vir be
atus de gurgustio navis egre
diens suo suo seorsum ducto
professionem fecit et intrauit. De
inde ymaginem scē dei genitricis
eburnea quā sepe penes se ha
bebat corā se pōita añ illā se p
strauit. et orauit atq; in illa o
ratione letit obdormiuit. Sta
tiq; visum ē ei qd dominū Ar
noldū in clauistro viri sanctum
et probate vite tēpore psalmo
die cytharizare audiret: sicq;
ex ipā dulcedine vocis ex pge
factus est. Erat enī temp⁹ ma
tutinar. Intelligens ptm⁹ qd
vir iustus eadē hora p ipse ora
r: letus exiuit onēs q; cōsolans
hīs verbis ait. Nolite timere:
nullū nobis periculum nocere
poteit: dñm Arnoldū de sancto
Seuerio mōchū nostrū audi
uī cytharizantē. Nos virtute
diuina et meritis brē virginis
quā inuocauerat et iam dñi Ar
noldi. tempestas sedata ē. Nec
cū relata fuissent dño. Hermā
no priori nūc abbati loci sancte
Marie. Statū dñm Arnoldū
horz prozsus insciū vocauit: et
quid in nocte sancti Nicolai
infra matutinas cogitauit vel

quid ibi egerit interrogauit.
Cui ille rēdit. Credite mibi e
go cytharizauī ibi. Quali mo
do inquit? Et ille. Quādo non
possum habere deuocōnem. Sb
euculla digito ad similitudine
cytharizatis moueo et cordas
corde tāgo: sicq; mētis torpore
ad deuocōnem excitō. Et mira
tus est prior nimis audiēs hæc.
Quia vir litterat⁹ est. puto ex
emplo. Delisei hoc eū facere: in
quo ad vocem psalterij excita
tus est spiritus prophēcie. Ut enī
taceam de fratribus. tante fuit
cōpassionis circa paupes. ut in
via directus pētēs pueniret:
ex nummis sibi ad expēsas da
tis ill⁹ porrigens. Cum die qua
dam scolais nudipēs illi occur
reret et frigus eēt. stare cum fec
et descēdit: calceosq; extractos
illi tribuit et nouis quos in sac
co habebat reindutis equum
ascendit et abiit. Nec me prese
te facta sunt. Discordantes cō
cordabat: inobedientes exora
bat iracundos et impacientes
ad cor sepi⁹ reuocauit: temta
tos exemplis plurimis que se
per ad manum habebat alle
uiuit. Vnde enī est qd tem
pore quodam cum de quodā
verbo conferre cum illo: in
parte; autem me traxit et ait.

Et ego magnas carnis mee
paciōē temptationes. **U**t alijs
posset mederi. **A**prias infirmita
tes illis non erubuit confiteri.
Req̄sit⁹ die quadā a p̄dicto
priorē sicut ipse mibi retulit
quid in mensa cogitaret eo q̄
nō intelligeret lectionē. **R**ndit.
Ego habeo ibi lectionē meam.
Quā māducare incipio. qualit̄
p me dei filius sit ab āgelo nū
ciatus. et i vtero virginis de spi
ritu factō conceptus. mēte retra
cto: sicq̄ p̄mū foliū verto. **D**e
inde cogito quō angel⁹ p̄cinne
tib⁹ sit natus. et p̄mīs vilib⁹
inuolutus. in p̄sepio reclinat⁹.
et ecce plectū est foliū secundū.
In hunc modū trāscurro circū
cūfionez. aduentū magoz. ob
lationē eius i tēplo: baptisimū
et ieiunū. passionē et r̄urrecti
onem. ascēfionez. et scī spiritus
aduentū. extremūq̄ iudiciū.
Tal̄ est lectio mea q̄tidiana.
cui⁹ finis. finis est p̄dij. **Q**uā
tali libro mēdēs legerz: testa
bā tur lacrimae quas in mensa
fudit. **P**lus enī delectabatur in
sanctis meditacōnibus q̄ i ge
nuflexionibus: p̄ q̄s spiritus cō
tēplantis impedit. **N**ō mltas
vt dixi in oratione vniās peti
uit. **S**tās vel sup̄ gēua iacēs
erectō vltu celos respicere p̄fue

uit. **A**nq̄ deus eum vocat⁹ de
hoc mūdo: cui dā monacho mī
rifica quedā visio relata est de
illo. **E**xistente eo vilre que do
mus est ordinis Cisterciensis
cū abbe suo domino Eustachio
o. cū dies eēt dominica totū cō
uentū idem abbs p̄ cenā con
uocari fecit. **Q**uā cū factū fuisset
et ipse diceret. **S**ūt ne fratres
nostri mō hic oēs. r̄nū est ei.
Omnes dñe. exceptis duobus
iuuenibus qui de Frācia hospi
tes huc missi sunt: qui studiosi
sunt valde circa silentiū maxie
diebus quib⁹ cōmunicāt. **S**e
cūdo vero ex parte eius vocat⁹
cū vniūssent ei abbs moram i
aperaret: humiliter se excusan
tes cōfederūt. **S**equenti die cō
uentus a labore rediens et an
portā facto p̄mo signo none.
scdm expectās: senior ex eis cū
stās sup̄ fossoriū suū se reclina
ret. et nonā de dñā nostra dice
ret sic stādo letit⁹ obdormiuit.
Et ecce ipsa dei genitricē diuer
soz ordinū p̄somis it̄ ipataz. in
mīra claritate int̄ se et portam
tūfite cōspexit. **A**qua cū minie
quasi ignot⁹ respiceret neq̄
vocaretur: tristis ait intra se.
Hei mibi misero? quare me nō
vocat⁹. **Q**ue cū paululū p̄cessu
flet⁹ miserta illius monachum

familiari? sibi adherentē remi-
sit dicēs. **V**oca mōchū illum.
Quē cum reūsus vocaret di-
ceret veni domina nostrī vocat
te: pre gaudio exp̄gefact⁹ est.
Intiās dñm Vualterz cōfide-
rās dicebat itra se. Similim⁹
est mōchus iste. monacho per
quē hodie domina nostra i sō-
nis vocauit me: n̄ q̄ cuculla il-
li⁹ grisea. **D**uius autē alba ē.
Et recitauit visionem socio suo.
Sequenti die cū dñs abbs et
Vualterus eēnt recessuri a
eis predī iuuenes ad portā vo-
cati. Vualterusq; in sua grisea
cuculla staret. alba q̄ sibi fue-
rat accommodata deposita. **A**it
mōch⁹ socio. **R**euera iste ē mo-
nachus. qui vocauit mē x̄stē
agnosco. de p̄sona nō dubito.
Post dies paucos idē Vualte-
rus cepit infirmari. q̄ fide et cari-
tate plenus. cōfessus atq; otri-
tus. b̄tā dei genitricē se vocante
de tenebris transiuit ad lucē
de fide ad speciē. de labore ad re-
quiēm. de merito ad premiū.
de mūdo ad patriā. **A**d quā nos
p̄ducat dei fili⁹ domin⁹ noster.
Ihesus ex Maria v̄gine natus.
qui est via in exēplo. veritas i
p̄misso. vita in premio. Amen
Cesarius. xerowilariens et
ip̄e vocatus sicut fuerat ei p̄on-

sum. inter p̄itis paucis dieb⁹
migravit ad dñm. **D**ec mibi r̄-
lata sunt a p̄edcō abbate Eu-
stacio. **V**t aut ostender; domi-
nus quanti apud ipsum esset
meriti matris sue dilectus: sig-
nis post mortem ipsum glori-
ficauit. **E**odem tempe Vvine-
marus de Aldendorp miles di-
ues et hōnestus lecto tot⁹ para-
litis decubuit. **A**udiens hōi-
nem dei v̄nice sibi dilectū ad do-
minū migrasse. mox nūciū ad
claustrum misit per quem sibi
defuncti coturnos trāsmitti sup-
plicauit. **M**issi sunt ei noui et
mox remissi: eo q̄ intellexit e-
os domini Vualteri nō fuisse.
Mox p̄ eundē nūciū b̄ti viri
dei satis veteres mittuntur: quos
infirmus fide ad deuocionē sus-
cipiens. statim vt manus pre-
mortuas imposuit beneficiū
ex eis sēsit. **S**imile actum est i
pedibus. **A**b illa enim hora ce-
pit manus leuare et pedes en-
gere: et totius corporis vires se-
sim tamen recipe. **E**adem vero
calciamenta ob amorem b̄ati
virici ocellum sibi per illa bene-
ficiū in tātū v̄rabat. vt i castro
suo capellā edificar; atq; eos dē
coturnos ei⁹ altari ligneo ab
Be n̄ro p̄nte icludēt. Ali⁹ q̄dam
miles p̄iculosū hōis apostema

in pectore. audies per predictos
calceos tantam in Vinemaro
virtute facta. vnu sibi transmitti
petiit quem mox ut vlceris
locus tetigit plene conualuit.

Apollonius. Satis mihi iam
fateor probatum quod beata Maria
diligentes se diligat et horet.

Cesarius. Non solum suos di
lectores ac dilectos ad vitam di
ligit eternam: ymo frequent
illos etiam ad hores puebit tempo
rales. Ca. xl.

Post mortem abbis nostri
Beuardi huius predecesso
ris qui hodie abbatifiat. fuit a
pud nos sacerdos quidam etatis
decrepita. Syfridus nomine. spi
ritu aliquo ut nobis videbatur ha
bens prophetie. Die multis diebus
ante celebrationem electionis qui
busdam secrete predixerat: quod do
minus Henricus tunc prior ab
bas esset futurus. et in ecclesia Treue
rensi in abbate consecratus. Re
quisitus vnde hoc sciret. respondit.
Domine nostras: vidi ante presbi
terium eius de ecclesia videlicet beati Pe
tri virga ei porrigere pastora
lem. Modum tamen visionis nemini
dicere voluit. Quid plura? Tam
concorditer in abbate electus est
ut visitator miraretur: dicens
tamen animam electionem non pos
se esse nisi a deo. Et quod tunc tempo

ris ordines Coloniensis fieri non
poterant propter captiuitatem
episcopi Brunois: licet tamen ei a pa
tribus ordinationem suam reci
pere ab archiepiscopo Treuerensi Jo
hannem diuulgatum nobis fuerat quod
ordines solemnes celebraturus
esset apud confluentiam. sic et fecit.
Assumptus secum electus noster
quibusdam monachis qui erant
ordinandi. profectus est illuc. Et
dixi ego in corde meo. Bonus
iste homo ab aliquo spiritu er
roris in parte deceptus est. Et quod
ea que diuinitus ordinata sunt
mutari non possunt. cum dominus ar
chiepiscopus clericos ordinasset et
valde fatigatus esset: ait abbi. Do
mine abbas multum sum lassus. in die
palmarum veniatis ad me. Tre
uerens libenter ibi vos consecrabo.
Quod et fecit. Et miratus sum valde:
nihil deinceps dubitans de veri
tate visionis. **A**pollonius. Quid
si male se habuerint in prelatibus.
sic a beata virgine promotis. **Ce**
sarius. Sicut ab ea misericor
diter exaltantur: ita dictate eius
iustitia non nunquam humiliantur:
et hoc forte ad bonum suum. **A**
pollonius. De hoc mihi dicas
exemplum. **C**esarius. Exemplum
non longe queramus. Ca. xli.

Mortuo predicto Bruno
et post permutationem Philippi

Ottōe iā in regno cōfirmato:
de successione in ecclesia Colo
menli satis tractabat. **H**ermā
nus decanus **B**ūnenf qui vir
ē vt nōstī valde litteātus cum
deū eiusq; genitricem sicut ipse
mibi retulit. to to cordis affcū
dep̄caref. quatinus tāte eccle
sie dignus p̄ficeretur. nocte in
visu eadem virgo beata ei ap
parēs a libzū aureis litteis scri
ptū porrigens ait. **D**efez libzū
istū. **E**p̄o. Nihil aliud in libro
cōtinebatur n̄ āgelice salutaci
ones. **Aue Maria** gracia ple
na. **P**er libzū em̄ intellexit ep̄a
tum. **Q**uē cum ferre vellet **J**o
hām ep̄o **C**ameracēsi eo q̄ tā
rex q̄ ipse illi fauerēt p̄bitatē
illi? cognoscētes. reuocauit eū
beata virgo dīcēs. **N**on **J**ohā
nīf. **T**heoderico s̄actorū apo
stolorum p̄p̄ito defez illum.
Qsi in ep̄iscopatu non se bene
habueit. sicut p me illum adeptus
est. Ita p me illo priuabit.
Semp in ei? obsequio idem.
Theodericus deuotus fueat. et
sicut mibi notum est quotidie
misse eius quotidiane vlt int̄
eē. nūmū offerēs singul dieb?
Tpe elcōis cū rex pro ep̄o **C**a
meracēsi intercedēt ei q; ab e
lcoribus r̄nderet. q̄ ydeoma t̄
re ignoraret. cessauit. **D**oc ip

sū p̄dixerat p̄fatus **H**ermān?
Tunc electores p̄sonis q̄tuor
vota sua cōmiserūt. a q̄b? **T**he
odericus in **A**ntistitem electus
ē. **R**ui post dies paucos a ma
lis cōsiliarijs in tantum de p̄ua
tus est vt modicā haberet defe
renciam inter p̄sonas laycas et
ecclesiasticas inter rusticos et mō
chos. **E**q; ab hīs vt ab alijs
theologia recipiēs. indebitis ex
actionibus vtrosq; grauans.
Hīs alijsq; actibus malis dei
gēit̄ irritata egit sic ex sup̄ioi
visio colligit vt idigne satis
a **M**agūto deponēt ep̄o. emu
lo ei? p̄ elcōe; s̄bstituto. **A**pol
loi? **Q**dur? fuit ordi n̄rō in
ep̄atu satis itelleri. **C**esai?
Ideco meito ab illa delect? ēq;
ordi? ē aduota. **T**āta illi cura ē
de ordiē vt etiā eos q̄ detrahūt
illi sine correpcōe nō transeāt
verbi gratia. **C**a. xlii.
Qlōie scolai? ē p̄e q̄tuor
decā ānoz. cui? dā ciuis fi
li? et eccie scē **M**aie i capitolio
canōic? **I**ste miro mō ordiēm
nostz diligebat. **D**oc āno cū
naues ordis p̄ **S**eladiā tiore
p̄donū t̄n̄sē n̄ auderent. rumor
vīt **C**olōiā q̄ oēs eēnt dep̄da
te. **E**t dixerūt q̄dā. **I**uste actū ē
cū eis. mōchi auai sūt m̄catoēs.
de? illoz auaiāciā sustinē n̄ p̄t.

Huiusmodi verbis predictus puer in timoratus ē. ut odio aduersus ordinem concepto religioni detraxeret. nec equo oculo monachū siue cōuersū respicere possit. Nocte quadam in somnis an̄ ymaginem dei genitricis sibi stare videbat. Quē cū illa seueri⁹ intueret⁹ a puer tremere; faciē ab eo auertit sic dicens. Male puer optis amicis meis q̄s habeo in toto mūdo maledicis a detrabis. Qd̄ verbum ille bene intelligens a ex terrore euigilans. amorem extinctū grā beate virginis in eius corde reaccendit. Q̄ autē virgo pijsima spernētes se q̄nq̄ pūat a humiliet. exemplis duobus tibi oñdā. Alia me meminī tibi dixisse superius de inuasorib⁹ possessionū loci sancte Marie. quos humiliavit a adhuc hūiliare n̄ desinit. lincā.

Hno p̄terito duo milites germāi. ministiales palatini comitis Remi. ex quibus vnus Sybodo alē Baldemarū vocabatur. multis secū; asumptis armata māuenerūt in villam Cussule. forū rez venaliū in odiū. Vualrami comitis de Lutellenburg spoliātes. a multa pecora aliaq̄ diuersi generis spolia secū deducētes.

Erat em̄ in eadē die triplex sollempnitas. dies videlicet dominicus. natiuitas sancte dei genitricis. a dedicatio ecc̄ie eiusdē ville. Nocte p̄cedētī cū dā militē ex coitibus Sybodomis. tal visio ostensa ē. Beata virginez Christi pedibus vidit puolū tamā voce clara dicentē. Conqueror tibi domine fili de Sybodone a oplicibus ei⁹. qui de dicationē ecc̄ie mee turbauerūt hominesq̄ ad illā ofluētes spoliauerunt. nullū tue diei neq̄ mee natiuitati honorem deferētes. Qd̄ em̄ die eadē futurū sciebat. iā pro facto r̄putabat. Miles de visione tremefact⁹ cū Sybodomē eam recitass⁹. a ille p̄uipēdens recitata ipsum solmasse dicer⁹. remittētem ut se sequeretur coegit. Dñs vero virtutū qui de caldea adduxit Nabugodonosor per quem iudeorum supbiā humiliavit. valramū iuuenē per quem iniuriā vindicaret. aduocauit. Nam die eodē circa nonā inopinate cū armis a armatis militib⁹ cū fule intrauit. In dimidio em̄ anno illuc nō venerat. Vñ qui bona sua p̄diderāt querimoniā de Sybodone facientes. cum Vualramus q̄ iss⁹ vel vbi ess⁹ interrogari r̄nderunt. Opnie

ad quatuor miliaria in tali loco
secrete quiescit. Tunc ille furorē
suū dissimulans. ait. Hodie fe-
stū sancte. Maie est: bellari no-
bis nō licet. Iussit dextrarijs tē-
dari pabulū: ut modicum qui-
escentes fortiores ad conflictū
redderent. Ante sol occasum
cū omnibus suis equis ascensū in
secuti sunt hostes: et nocte sup-
securōs irruens. alios cepit. a-
lios occidit: virq; aliquis e-
uasit. preter militē q̄ predcām
viderat visionem. Dñs ita ge-
stis: dicebat mulier quedam
Vualamo. Dñe. ecce capita p̄-
donū istoz quiescunt in tali lo-
co. Reecesserant enī modicum a
villa in curiam quādam illuc dor-
mientes. Vox illuc omnes di-
uertētes. cum sepes et portā cur-
tis inciderēt. Signūq; militare
Vualamī clamarēt. et hoc in-
timaretur. Sybado nū illi terri-
tus cū fugere vell. surgere nō
potuit neq; pedē mouē de loco.
Cui cū Baldeniar⁹ diceret. sur-
ge frat' fugiamus: rēdit ille. Tu
fugias frat'. ego enī fugere
nō valeo: q̄ super gēua mea
quasi massam plūbi setio. Ad
q̄ ille. Nec ego fugiā tecū vo-
lēs manere. Sicq; ambo cap-
ti sunt et occisi. soluētes penam
sacrilegij in dei genitricē com-

missi. **A**pollonius. Satis ma-
nifesta fuit vindcā hęc. concor-
dans visioni et pene fecim. Quil-
helmū de helpenstem. sic dictū
est supius capitulo septimo.
Cesarius. Non solū matris in-
iuriā Christus vindicat in op-
ibus malis: s; etiam in vrbis co-
tumelios. **Cā. xliij.**

Egitur in libro miraculo-
rum clareuall de duob⁹
lusoribus terribile quid. Cum
vni male succederet: fortūe al-
terius inuidēs. ut furori suo sa-
tisfaceret in deū euomere cepit
vba contumeliosa. Quem so-
cius eodem maligno spiritu af-
flatus cōpescens ait. Sile. tu ei
nescis maledicere. Statioq; de-
um nimum blasphemans cum
in matris eius iniuriā erum-
peret. Vox de super audita est.
Meam iniuriā. quocumq;
modo sustinui: matris autem
mee contumelias nequaquā po-
tero tolerare. Voxq; super
ipsam tabulam vulnere visibi-
liter percussus spumans exspi-
rauit. Et quid dicam de vrbis
contumeliosis: cum etiam stul-
tiloquia sine felle malicie con-
tra sancte dei genitricis ymagi-
nem prolata nouerim in prese-
ti acriter satis punita.
Capitulum. xlv.

In capella castri Veldense
quedā vetus p̄mago est
beate virginis in sinu tenēs fi
liū: nō quidē; per opus bñ for
mata; multa virtute totata.
Matrona quedā eiusdem ca
stri qđ sita; est in dioceſi Tre
uerēſi die quadā i capella ſtās.
ip̄a; q; p̄conā reſpiciēs a ſculp
tuē indignans. ait. Vt quid ſi
ſtat vetus hec rūbula? Beata
vero Maria mat̄ miſericordi
eſciā; ſtultiloquā non vt arbi
tro; apud filiū; accusans ſ; pe
nā p culpa futura; alteri cui dā
matrone p̄dicēs. ait. Quia do
mina illa nomine eā deſignās
vocauit me veterē rūbulā. ſem
p̄ miſera erit quoad uiuet. **P**9
paucos dies ab omnibus ſuis
tōnis mobilib; a immobilib;
a filio p̄po eiecta miſerabiliter
ſatis vſq; hodie mēdicat. penā
lūēs ſtultiloquū. Ecce ſic bea
ta virgo diligentes ſe diligit
a hōrat. p̄temnētes ſe pūit a
hūiliat. **A**pollonius. Si ſa
cras p̄magines cōtemnentes
tantā incurrūt penā. puto q; ve
neratēs illas magnā mereant̄
gratiā. **C**esarius. Dec i ſeqn
ab; plem; cognosces. **Ca. xlvj.**

In p̄dicto caſtro matro
na quedā habitat hone
ſta ac deuota. noie Iutta. Dec

eſt illa. cui beata virgo verba p
broſa in ſuā p̄conā plata con
queſta eſt. Et mito. **S**ūmo em̄
honore eādē; p̄maginē venera
tur. ſalutacōnes orationes mē
taſq; venias corā; illa fatiens.
Tempe quodā cum filiā puu
lam in villā p̄ximā nutriendā
tradidiſſ; a infantula iam triē
mis in area luder; lupus luden
tem q̄buſdā aſpicientib; illa;
per gulā rapiūt. raptāq; in dor
ſū ſuū mittēs filias vicinaſ pe
tiūt. Quē aliqui cū clamore
inſecuti. ſine erep̄cōne puellule
trīſtes ſunt reuſi. **E**x quib; v
nus in caſtrū cucurrit a mat̄ri
in menſa ſedēti raptū; filie nūci
ans. ait. **D**ñā. lupus comedie
filiam vſtram. Cui illa tur
bata nimis r̄ndit. **C**erte lup;
non comedit filiā meā. **M**ox
tñ menſa amota ſurrexit. a in
mēta cordis amaritudie capel
lam intrās. p̄maginē; ſaluato
ris de ſinu mat̄ris euulſit. ſtās
q; cōtra illam cū multis lacriſ
in hec verba prupit. **D**ñā nun
q̄ relēbitis puez vſtrū; miſi
mibi incolumē reſtituat̄is pu
erū meum. **M**ira humilitas re
gine celi. Quasi timeret carē
filio ſuo ſi mulier nō rebater;
filiam. lupo p̄tinus imperauit.
a ille puellam dimiſit. Inſecuti

plures de villa lupi vestigia. cum
puelle reliquas ad tumultuandum
quererent iuxta quoddam frutectum
illam deambulante repererunt. Cui
cum dicerent unde venis bona fi-
lia. Respondit illa. **M**ummart mo-
mordit me. **V**estigia enim deum
lupi in gutture eius cute superfi-
cietenus incisa apparuerunt. Ita
stimulum tanti miraculi ad hoc
restituata. **T**unc filiam ad matrem
ducentes. mox ut illam vidit sa-
nam. efficaciter letissima. cum gratia
actione ad ymaginem sacram
cucurrit. et puerum sinu eius resti-
tuens ait. **Q**uia restituisti mihi
filiam meam. en tibi restituo fili-
um tuum. **N**ec mihi relata sunt a
sepe deo. **H**ermannus abbas loci
sancti. **M**ariae qui puellam vidit.
et a matris ore que dicta sunt
audiuit. **C**um adhuc prior esset
in **H**emmenrode et firmum ha-
beret propositum resignare po-
ratus officium. praedicta matro-
na ab abbate eius domino. **E**u-
stacio quem hospicio receperat
ut sibi eum transmittere petiuit. et
optinuit. **Q**uod autem ymaginem
dei genitricis ducere. ne officium
suum resignaret admonuit. **D**e-
o inquit non placet si resigna-
tis. **C**um cum ille diceret unde hoc
noscis. Respondit illa. **N**emo
mihi hoc revelavit nisi domina

ista digito ymaginem ostendens.
Multa siquidem eisdem deuote scire
per sacram illam ymaginem re-
uelantur. plurima per illa beneficia
consequitur. **A**pollonius. **R**e-
scitum hactenus. et tunc esse consolaci-
ones in ymaginibus sanctorum.
Cesarus. **M**ultas sancti in su-
is et per suas ymagines virtutes
operantur. maxime in illis locis ubi
veratur. **N**unquam non recordari
iuuenis apostate. **I**uxta florentiam.
quod per ymaginem beate virginis oscu-
tetur indulgentiam. **S**imiliter
et sancti. que ab eius ymagine
alapa suscepta periculo sanctae euasit
tentacone. **A**pollonius. **U**tri-
usque bene memini. primi videlicet
miraculi in distinctioe secunda. ca-
xxij. et secundi in distinctioe penultima. ca-
xxxiij. et stupor inuadit me. cum
in legis audire uocem ad loquen-
dum. manus ad feriendum. corpo-
ris incuruacionem eracione. sessi-
onem et reliquos motus vitales.
Magis haec admiror quam loquela.
A sine consilio. **S**alaa. **I**lla enim ani-
mam habebat motabilem. in
lignis. lapidibus siue metallis
nullus spiritus est. **C**esarus.
Diuinus spiritus in omni crea-
tura est per eandem et per potentiam. cui
nihil impossibile est et nihil miracu-
losum ad hoc. **C**orpus suorum haec et
hominum similia quod die operatur.

De p[ro]p[ri]e v[er]o beate virgis
refera tibi quanda[m] visione[m] m[ir]a-
bilis. q[uod] a[n] hoc trienni[u]m facta
est. **Ca. xlvij**

In introitu fr[atr]ie iuxta ci-
uitate[m] Brumingen. cen-
bui quoddam sc[ri]moialiu[m] ordi-
nistri de nouo co[n]structu[m] v[er]-
cabulo p[er]se. Que ductur[us] su-
a prio[r]e loci eiusdem audiuit
circa idem t[em]p[us] p[ro]p[ri]e ipsa
vidit missa[m] cora[m] ipsa celebra-
ui. Est eni[m] ope angelico decente
exsculpta: effigiem rep[re]sentans
beate virgis filiu[m] in gremio te-
nentis. Die quadam cu[m] custos ca-
delam que a[n] illa ardebat de ca-
missa extirp[er]et a duo carpenta-
rii oratoriu[m] propter opus suu[m]
intra[n]tes. illam reacc[en]sam repe-
rissent. dixeru[n]t prio[r]i. D[omi]ne mihi
moneatis custode[re] ut cauta sit
circa extinctionem huius cade-
le oratoriu[m] p[er]detis. Omnia enim
ligna sunt: altare scilicet cade-
labru[m] pietas. Vocata est illa a
culpata: negauit a extirp[er]it. Car-
penta[r]i denuo ingressi. cu[m] predi-
cta cadelam rursu[m] ardere viderent.
a mox hoc prio[r]i p[ro]didis-
set. iratus dure satis inuectus e[st]
in illam. Qui certus effect[us] ex
verbis eius de extinctione. iussit
ne deinceps extingueret illa. scire
volens quid hoc portederet

Tota illa die a sequenti nocte
cora[m] p[ro]p[ri]e predicta ardebat
cadelam in mane vix ad longi-
tudinem dimidij articuli ma-
fuerat co[n]sumpta. In festiuitate
beati Andree apostoli cu[m] vnus
ex prefatis carpenta[r]iis vir sim-
plex ac deuotus mo[n] in eode[m] cea-
bio co[n]suetus ad missas stare-
a sacerdos euangeliu[m] inciperet
ymago saluatoris ipso intuen-
te de sinu matris i[n] quo sedebat
se erigens corona[m] de capite e-
ius tulit. eaq[ue] suo capiti ipso
it dicto vero euangelio cu[m] v[er]tu-
fuisse ad illu[m] locu[m] simboli. Et
homo factus est coronam ma-
terno capiti restituit a reledit.
Hec cu[m] simplex ille homo vi-
disset a de nouitate visionis ex-
pauis[us] ait intra se. Melius est
ut taceas si dixeris no[n] credetur
tibi. Cu[m]q[ue] in festo sancti Nico-
lai eade[m] visionem eode[m] modo
quo prius vidisset diuinam ti-
mens offensa[m] incurrere si tace-
ret p[ro]p[ri]e visa p[er] ordinem recita-
uit. Et q[uod] locu[m] repositionis co-
rone exp[re]mere non poterat ut
pote lapis interrogatus de
hoc r[ati]o[n]dit. **N**on nominata fuit
Maria. Mox prio[r]i occurrit
q[uod] in festo offessor[um] ecc[lesi]a. Credo
in vnu[m] deu[m] dicere no[n] consueuit.
Nec casq[ue] locu[m] suu[m] ait dixisset.

vos missam in oventu in die sa
cti Nicolay. ipe tunc domini no
erat. Rñ dente illo. ecia subuixit
dixistis credo in vnū. Dixi inqt
Et prior. No recte fecistis. nō
em apostolus fuit. Ad qd vbu
ille rñdit. Certe ego sanctum
Nicolau equalē habeo mltis
apostolis. Sicq; prior de visi
one certificatus est. **A**pollo
nius. Misteriū hui⁹ visionis
nosse desidero. **C**esarius dy
adema regiū videtur hoc loco
signare carnē virginis gloio
sa quā de semē traxit regio xp̄s
vero coronam maternā capiti
ppo imposuit. cū p sacramentū
incarnacōis carnē de v̄gie sup
tā sue diuinitati vnuit. Vnde
ad osideracionem tāti misterij
spiritus sanctus nos inuitās di
cit in canticis canticor. Egredimini
filie Iherusalē et videte regem
Salomonē. i. xp̄m v̄z paci
fi cum in dyademate hoc ē car
ne hūana quo coronauit eum
mater sua virgo Maria i die
dispensaciōis ei⁹ qñ angelo
nūciāte in eius vtero celestes
celebrate sunt nupcie int̄ natu
rā diuinā et hūanā. Per hoc
autē qd ad illa verba. Et homo
factus est coronam materno
capiti deposuit dicere videbat
Mater sicut ego p te p̄iceps

factus sum hūane s̄bstācie sic
tu p me p̄iceps facta es natūe
diuine. Christi em̄ qui d̄ est
et homo corpus sumus et mem
bra. Nec de p̄fectoz osolacōe
dicta sint p sacra eius ymagi
nem. Audi nūc aliud gen⁹ cō
solacōis de hoc qd in exordio
huius distinctiōis d̄cūm ē ap̄
ipsam esse electuaia conforta
tiua. **Ca. xlvij.**

Fuit in ordie nro qdam
phibit⁹ magis bitu qd a
ctu mōchus. Occasione medi
cie p puñcias discurrens et vix
vñq; n̄ imp̄cipiū festiuitatib⁹
ad mōsteriū reūtēs. In qdā scē
dei gēitricis solēmitate. cum no
cte staret cū alijs ad psallēdū
ip̄a virgo bñssima multa clai
tate circūfusa choz ipso viden
te intrauit. psallētes circūuīt
et de p̄ixide quā in manu porta
bat electuariū p corlear hani
ens singulis in os m̄ttebat ad
ip̄m vero veniens cum p̄tāfir;
et dicēt tu de meo eleuārio nō
indiges qd medicus es et plu
mas tibi ip̄endō osolacōes. ille
tristis tñseuntē ocul sequeba
tur culpā recognoscēs. Ab illo
em̄ tempore non nisi per obe
dienciā coactus de monastēio
egredi cōsensit omnes corpo
rales osolacōnes sibi tēpauit.

In proxima sua sollemnitate do-
mina nostra predicto modo fa-
mulos suos visitans p⁹ q⁹ ad
medicu venit gradu fixit et ait.
Quia te emendasti: tuis medi-
camentis mea preferes ecce de
meo electuario sicut ceteris tibi
impartior. De quo ut gustauit
mox tm dulcedinis ac deuocio-
nis cocepit ut deinceps stabili
in congregacione maneret et oia
carnis comoda taq⁹ stercore re-
putaret. Electuariu istud gra-
deuocoms intelligit cui⁹ vtute
psallentes confortatur cui⁹ dul-
cedine labor vigiliar⁹ vertitur
in delicias. Cui⁹ spes aromati-
ce sunt memoria copulatiua do-
minice ocepcomis natiuitatis
et reliquorum sacramentorum
Christi que omnia melliflua
spe futue retribuciois odunt et
mentis btevginis psallentib⁹ in-
fidutur. **A**pollonius. Plac⁹
qd dicis. **C**esari⁹. **Q** apud
beatam genitricem dei vnguenta
sunt sanatiua testatur sponsus
in canticis dicens. Meliora sunt
vbera tua vino. odor vnguen-
tor⁹ tuorum sup omia aromata
Et in alio loco in psona illius
Sicut Cynamonu; et Balsa-
mu aromatisas odore dedi qe.
Rite virtutis et gratie eade;
sunt vnguenta: sequens decla-

tabit exēplū. Ca. xlix.

Qontigit ante ānos pan-
cos in quodam cēnobio
sacrimonialiū ordinis nostrē
satis mibi noto res valde dele-
ctabilis. Est ibi qdam soror
et ipsa mibi nota vite pbabil⁹
multūq⁹ feruēs in obsequio be-
ate virginis. **H**ec cui in genu
flexione nimio impellēte feruo-
re tēpore quoda; genu vel ty-
bia vulnerass⁹ atq⁹ meridie in
infirmatorio dormiret visa ē in
sommis ei astare beata virgo
Maria. Dixit⁹ vnguenti por-
tans in manu sua. Immissisq⁹
digitis de eodem vnguento p-
unxit vulneratam tibia virginis.
Stati tāta fragrantia affuit vt
sorores in proximo dormientes
odore illi⁹ excitare surgerent.
et ad lectū eius venientes eoq⁹
maior ibi setiretur virtus odo-
ris dormientem excitaret. Cui⁹
cū signassent quis vel vn eēt
odor tātus: illa cause n ignara
ymo p eadē signa iā de veritate
visionis certior effecta: nihil il-
lis dicere vel resignare voluit
tm inueniens vt irēt dormitum.
Que cū rursum obdormiūss⁹
iterū affuit mater dominū secū;
illam per visionem ducens in
pomeriū. Cui manu sub men-
to pponēs dixit. **M**odo dimitte

te sup genūa tua. Qd cū feciss
dñā nostra sibiūxit. De cetero
sic modeste et disciplinate des
petere veniam: instruēs illā Et
adiecīt. Singul diebus seqn
ciā Ave dei genitrix mibi ad ho
norē dicere des et ad singulos
versus veniam petere. Multū
enī in ea delcōr. Sanctimonīa
lis vero euigilans vt expiētur
hīc ēēt aliquis in visione effcūs
tibiā cōspexit. quā nō sine mul
tā admiracōe sanātā inuenit.
Apollonius. Quātū ex hac vi
sione conijcio min⁹ placet btē
virginī in oracōibus feruor in
discretus et in genuflexionib⁹
motus in disciplinatus. **C**e
sarius. Nō ottradio vt enī de
p̄sona beate dei geitricis taceā
nomē eius nō tā sciēcijs q̄ vi
uis exēplis dulce super mel oñ
dam. **C**a. l.

Iuxta ecclesiā sancti Se
uerini in Coloia inclusus
quidam habitabat Marci⁹
nomine. in tuscia ad sctū Se
bastianū qñqz epus. et tēpore
scismatis qd fuit in Alexādr
et paschalē ab ipso Alexādro
depōit⁹. Dūc cū matrone ciui
tatis frequētarēt et vna ei cōfes
sa fuiss⁹ qd dñe nre nom dicē n
poss⁹ sine qdā mira dulcedine
de causa tante gratie requisita

rñdit. Singul diebus in ho
nore eius quinquaginta Ave
Maria cū totidē venijs dicere
confueu p que tātā dulcedi
nem merui. vt omīs oris mei sa
lūa orōis tpe in mel videat⁹
conūsa. Qd cū audiss⁹ iam di
ctus inclusus exēplo deuote fe
mine vix p sex ebdomadas an
gelicā salutacione; p̄fato mo
do et numero cōpleueat et ecce
tātā dulcedinem scire cepit
in illi⁹ dulcissime salutacōis
placōne i ore et guttūe. vt mel
lis dulcedinem longe transce
deret ipsa dulcedo. Eandē dulce
dinem meruit de ordie nostro
quidam monachus exemplo
illius prouocatus. Nec mibi
relata sunt ab eodem incluso.
Ecce hīs tribus exemplis sa
tis ostensum est nomen eius
esse super mel dulce. et qd herē
ditas eius sit super mela fauū
Apollonius. Vt quid ap
pōit⁹ est hereditas eius sup
mela fauū. **C**esarius Re
p̄titio confirmacio est. Quod
hereditam⁹ hoc frequentamus
In fauo cera est et mel. Cera qe
tenax est pertinet ad memori
am. Mel exprimit dulcedinem
Non nisi per iugem memoriaz
nominis genitricis dei premis
sa dulcedo poterit adipisci.

Cera enim illuminat: mel abbat
et inebriat. **R**om Marie in co
pore odoris factum opus pigmentarij
In omni ore quasi mel in
dulcabitur et ut musica in conui
uium vim. **V**trūq; enim illuminaco
nem salicet et refectionem sancti
huius nominis inuocatio operatur
sicut in supradictis omnibus est
exemplis. **A**pollonius? Ex quo
tanta bona per nomen beate virginis
conferuntur peccatoribus et iu
stis de cetero memorie mee testati
inlaxerebit. **C**esarius? Hoc
si feceris in fine tuo consolatio
eius experieris. **Q**uod vero mori
entibus assistat eisq; suam melli
fluam penitentiam ostendat presto sunt
exempla. **C**a. li.

In domo quadam Hispani
e cordis nostri quod summa
ne weatur duo adulescentes sunt
conuersi et tamen laudabiliter in ea
conuersati: ut vita illorum esset alius
in exemplum. **E**x quibus vnus in ob
sequio beate virginis ita feruens
erexit ac deuotus. **I**ta in horis
eius decantandis morosus et
intertus ut non solum in singulis
versibus sed etiam in singulis verbis
memoriam ipsius haberet sicq; ho
ra hore cum maximis laboribus
pene continuaret. **Q**ui cum an
nos decem et septem fecisset in eod
die grauiter infirmatus est et misit

aut ei socius suus ex licencia po
ris. **S**ciens enim virum scum et in
fuitio dei genitricis deuotissimum
ut aliquid sibi diceret ad edi
ficationem intuitu mutue carita
tis flagitauit. **C**ui cum ille nihil
negare posset nec vellet respondit
Veri domina nostra visitauit me
et quod die septimo ad dominum suum
migraturus predixit et adiecit.
Quia per cunctis mortalibus in
interitum fuisti et ego tibi fatiam
quod non dum alicui feci. **C**ollumq;
meum brachijs suis stringens de
dit mihi osculum. **A**pollonius?
Hec legentibus oriri potest ser
pulus quod superius dictum est capi
tulo xxxiij. quod tentato osculo
dederit. **C**esarius? **V**isio ista
illa tempe precessit. **C**um autem ago
nizaret die et hora predicta vir
sanctus prior dormiens cellam in
qua iacebat turbam candidatorum
introdire vidit qui se propter ani
mam illius deducenda aduenisse
dicebant. **S**tatione ad percussio
nem tabule excitatus surrexit
et accurrere quod celestis esset exer
citus a quibus deuotus genitri
cis dei famulus foris deducendus
minime dubitauit. **H**ec dominus?
Arnoldus abbas Cisterciensis
Treueri positus multis recita
uit dicens veraciter in domo in qua
prius abbas fuerat gestum. **C**a. li.

In como que Vulgai no
mine. Hermenrode dici
tur. couersus qdā fuit vobulo.
Hermenus: memoriali amato
cuiusdā Brāgie deputatus. E
rat autē sincerissime vite et ml
tas a dño cōsolacōnes secreto
pcipiebat ex qbus ppauce ad
nostrā puenerūt noticiā. Is in
ōfficio suo hēbat int' alios bo
ues iuueniū ferocē ac supbum
quē ad opus vix ac nullaten⁹
sine magno labore adducebat.
Nūc ergo cū vice qdā iugo vel
let colligare et mōis omibus re
calcitrātē neqret cōpescē cōmo
tus animo in siluam diuertit et
fustē ad rebellem taurū ferien
dum incidit. Cui minacit' cum
nocte venienti nescio quo spū
ductus taurus occurrit pedib⁹
q; eius pstratus lic; nō verbis
gestu tñ hūiliati corpis veniā
flagitauit. Quo viso vir dei
placatus ait. **M**iam qris: mise
ricordiā tibi nō denegabo. Sur
ge et caue ne me de cetero inq̄e
tes. Ab illa autē die taurus idē
omnem depōsuit feritatem. et
deo vt in gratia māfuetudinīs
nullo cōiugalūi fuorū inueniē
tur inferior. Idē frater alio tē
pore cū dñis laboribus fatiga
tus pt⁹ cōpletorium pausatu
rus in sup stratu se collocasset

subito recordatus est q ipso di
e vnam horam quam decanta
re solebat in hōre beate virginis
pro instācia occupacōis di
stulerat et dilatam obliuione
intercedente neglexerat. Exiliit
ergo de stratu suo vt qd neg
lexerat vel tūc suppleret. Sed
eius miserata labores: domina
mūdi repente astitit ei: impās
vt quiesceret et ipsa p eo horā
neglectam supplere dēberet. **C**
Quando autem dominus deus
iustam laboribus eius remue
racōne rōdere decreuit immisit
ei infirmitatem corpōis sed ai
mī gaudium et cōsolacōnem
spīritus non subtraxit. **I**gitur
cum p aliquot dies egrotass
venit abbas. **H**ilbertus tā cū
q; ceteros infirmos visitare.
Cui cum diceret non erubescis
frater Hermanne q; frat' Bo
defridus erit prior tuus in reg
no celorum demonstrato quo
dam conuerso ibidem infirmo
qui triennium vix perfecerat i
ordīne. **R**espōdit. **N**ō domine
sed quē quid boni ei deus facē
voluerit bene cupio ei. **D**ixit ei
abbas. **O** tu semper rides. **F**a
cies enī eius naturaliter quasi
ad ridēdū disposita erat. **D**ate
licēciā eūdi ad chorū et ad op⁹
tuū. **R**nt ego ibi q dē voluerit

Et quo inquit ibi. Rndit ad ce-
lor regnū. Nn ergo ait mori
eris. At ille post biduū. Nam
a tercia post hāc die incipien-
te missa hic ero. a incipiente euā-
gelio hic adhuc ero. h ante q̄
finiatur in regno celoz ero. Et
videtur mihi hoc tridū proli-
gius eē a amplius me grauat.
q̄ totū temp⁹ vite mee qd feci
super terraz. Vnde inquit ista
nostri. Rndit ille. Beata virgo
dñā nostra hic fuit a cōsolata
est me. Sed a ego raptus suz
in celū ubi etiā videre merui be-
atitudinem quā deo largiente
bitur⁹ suz. Ab illo ergo die fre-
quētissime eū abbas visitauit.
Iam aduenerat dies tertia a i-
stante hora misse accessit ad eū
felix memorie frater. Thode-
ricus de cellario mīnister eius.
a dixit frater. Hermāne potero
ne ego ire ad missaz. Erāt em̄
dies quadragēsimē. Qui ait.
Non. Sinite alios ire vs au-
te; manete meū a preparate
aqua; calidā vñ lauari debet.
Et p⁹ paululū sternite mattā
a aduocate duos fratres qui
vs adiuuēt tēpus est migran-
di. Pullata igitur tabula circa
pncipiū euāgelij conuētus oc-
currit ipse abbas inter primos
sicq; sancta illa anima sicut p

dixerat ante finem euāgelij so-
luta est. **A**pollonius. Non
miroz si iustus desiderauit mor-
tem quē auctrix vite cōsolata
est an morte. **C**esarius. Nō
soluz presētia ei⁹ infirmis dat
fiduciam moriendi h etiā mo-
riētibus risum excitat qui ē sig-
nu; magne leticie. **Ca. liij.**

Onūsus quidam adoles-
cēs etate friso nationem
lucka cui⁹ sup̄ memini gūter
infirmabatur. Deduct⁹ ad ex-
trema in ipā agoia sicut mibi
retulit monachus qui vidit a
presēs fuit redire cepit. Cui cū
diceret vnus ex circūsedētibus
Paue. hoc ei nom̄ eāt cur mō-
rides. Rndit. Cur n̄ rideās. Ecce
dñā nostra pñs est aia animā
meam suscipiet. Videtur mihi
in isto versiculus poete imple-
tus. Incipe pue puer risum cog-
noscere matrē. Puer erat virtu-
te idem conūsus qz simplex a
purus. puus qz hūilis a man-
suetus. Naud dubiū qñ beata
virgo morientī maternos ex-
hibuerit gestus qz non risum
h timorē vultus excitat leuerus
Ca. liij.

Simile contigit Colomē i
eccia sacti Mauricij. Cū
quedā sactimonal bone vite
in extremis ibidem laboraret a

forores morientē circūstarent
illa serenata facie sbrideō cum
etis audientibus in hec vba p
rupit. **B**n veniat dulcissima do
mina mea bene veniat. Sicqz
repssis labijs expirauit. Mul
tū enim illā diligebat vñ q m
hora illa terribili dīlcam vidē
meruit: vīsam salutare atqz p
cam et cum ea celestē thalamū
intrare. **A**pollonius. Spero q
demonēs qui etiam viris scti
simis in exitu nimis sunt impo
tuni. in pñcia tātē maiestatis
sbsistere nō possunt. **C**esari
us. Hoc tibi oñdere volo per
exemplum. **C**. Ca. lv.

Quāta hoc triennū mona
chus quidam Duerne
rus nomine in Eberbach de fū
ctus est. et atē quidē adolescēs
q̄mber bis h̄ mente canus. Dic
cum ante horā exit⁹ sui sicut ab
eius abbate didici dēones ēca
se videret illoz importunitate
valde turbatus clamare cepit
Scā Maia libera me ab istis
vilissimis crebrius hec repetēs
Audientes huiusmodi elamo
rē hñ qui circa eum erant satis
mīrabant. scientes eum eē taci
turnū et vix adinterrogata rñ
dere. Postmodū respirās et icli
nans. ait. **B**ene veniat carissima
dñā mea bene veniat. **M**oxqz

manū contra demones leuans
et eis insultans subiūxit. **M**odo
iacete vs ibi. mō iacete vs i
bi. Sicqz post modicū placido
vltu exspirauit: āgelis gaudi
um faciens in celo h̄ non modi
cū dolorē fratribus in mōsticio
fuerat enī adolescēs bonus et dis
ciplinatus virgo corpe et men
te. **N**ec dubitādum est quin
in aduentu regie celi omni illa
turba spiritūū malignoz im
pulsā sit et deiecta sicut in ortu
solis nebula spargitur matuti
na. **A**pollonius. Si domia
nostra clementissima in morte
peccatoz sicut sup̄ dictum est.
ca. ix sola sua mīa dēonū cati
nos op̄secuit. n̄ miror si i obitu
hui⁹ iusti terrores illoz idebi
tos repssit. **C**esarius. Bñ se
tis dignū erat vt mat⁹ totius
castitatis eciā ante mortē i su
o famulo tā io cūda visitaciōe
remūeraz; vtutē v̄gitatis. **N**ec
hoc miror de p̄fco mōcho cū ob
eādē vtutē noueri suā pñciam
cuidā sclari clerico moriēti del
gemitricē exhibuisse. **C**. Ca. lvi

Quidā canōic⁹ maioris
ecclē i Colōia cū in extre
mis agēt btām Mariā pñte vi
dit et agnouit. Quā visionē cū
ēcūstātib⁹ recitass. alapā sēsi
bile inuisib⁹ recepit. **A**pollōi⁹

Que fuit ibi culpa? **C**esari? Puto qz inanis gloria q mor p eadem alapā est sanata. **V**ocabatur enī Albt? et licet corpore fuerit cast? satis tñ extitit secularis et delicatus atqz in vestibus curiosus. **N**e tñ causari possis qz vniū? domina tātum claustralibus virginib? vel cōtinētibus decedētib? suam pñciam visibilib? impendat eos qz ad vitā eternā pducant: psonā lapcā et vxorata tibi proponam. **Ca. lviij.**

Quis qdā de tulpe to vir honestus Cuno nomine in hac extrema expeditioe signatus: cum alijs pegrinīs ad mare vsqz puenit. **I**bi grauit? infirmatus cū moritur? cēt cepit mirabiliter iocundari. **R**equirētib? socijs de causa leticie. **R**ndit. **Q**uare nō gaudeam? **E**cce dñā nostra. **S**ācta **M**aria hic pñs est et hec mibi dixit Cuno qz reliquisti vxorem filios et omnia tua ppter honore filij mei periculis te exponens ego bene et plene tibi retribuā. **Q**ui statim exclamauit. **E**n video celū aptū et in eo sedē in preparatā ad quam celerit? fū asceſurus. **M**oxqz sacro oleo postulans se iungi. et viatico dominici corporis muniri. hominē

pegre deposuit? sicut ver? pegrin? in celesti patria laboris sui pñmū suscepit. **A**polloniū? **N**on miror si homo iste iustus vel potius p crucis signacione iustificatus tñ mirifica vidit et pmeruit. **S**i si nosti dic vnde mirer. **C**esariū? **D**uo tibi dicā exēpla dñe pietatis eiusqz genitricis que te non solū in admiracionē pmo etiā in stuporem merito conuertant.

Ca. lviij.

Miles quidā nobilis si cri minosus tpe quodā ab inimicis suis captus est. **E**t qz mōrles erāt inter eos inimicitie visum est eis expedire vt in instanti occideret. **C**ernens vir nobil? sibi mortē imminē et nē lum ad eē remediū in vite. suppli ci vce dixit ad illos. **R**ogow? intuitu dei ut ad modicu? mortē meā differre dignemini qñ nus alicui sacerdotum peccata mea possim cōfiteri. **R**nderunt illi. **N**on eēt nob? hec dilacō tu ta. **C**ontingere possit vt ognati et amici tui veniētes eriperēt te de manibus nostris et esset eror nouissimus prior priore. **C**ui cū pcepissent vt se pster neret ad decollationem dixit hoc verbū. **D**eus tu scis volūta tem meam. **E**t sūūxit. **A**nima

meam comendo virginis filio.
Sicq; decollatus est. **E**at tunc
 temporis obsessus quidam in vici
 nio. **C**ui cum dicerent quidam audi
 ta morte tanti tyranni. mo mag
 num habetis gaudium propter ani
 mam militis illius facinorosi.
 lugub' voce respondit. **N**equaquam
 vnum enim verbum moriens potu
 lit propter quod saluatus est.
Naud dubium quoniam ope beate virgi
 nis cuius filio animam occiden
 dus commisit. penitus ielene sit sub
 tractus. et cum latrone confitente
 paradisi gaudiis addictus. **A**li
 ud tibi referam unde amplius mi
 reris quod mihi abbas ordinis
 nostri retulit circa hoc quicquid
 mihi dices illud otigisse. **C**alix
In vicina ciuitate Tride
 tine sicut mihi retulit qui
 dam abbas. latro nominatus
 versabatur a quo multi depredaba
 tur et qui se defendere voluerunt
 nec potuerunt occidebant. **D**ie
 cum die quadam monachum quendam
 ordinis nostri obuium habere
 sperans quod pecuniam portaret ait.
Eli si voluntarie sequaris me
 occidam te. **Q**uem cum monachus
 sequeretur et quereretur in via quis
 esset vel quid opis haberetur. **R**espon
 dit ille. **E**go sum latro ille famo
 sus nomen suum exprimens.
Cui cum monachus diceret iam

incipitis canescere et non timetis
 animam vestram. **R**espondit ille. **N**on plus
 quam pecus. **E**t tacuit monachus.
Veniens in speluncam illius ait
 intra se. **S**i posses hominem hunc
 conuertere. magnam deo prestares
 obsequium. **D**ixitque ad latronem
Si licet mihi aliquid vos inter
 rogare. **R**espondente illo licet. **M**o
 chus subiunxit. **Q**ualis exstiterit
 vita vestra a principio. **R**espondit
 ille. **P**essima. **Q**uoniam puer eram cum
 omnibus meis coetaneis conten
 debam. factus adolescens furtis o
 peram dedi. deinde in virum perficiens
 latrocinia exercui. in quibus a
 deo profeci ut hodie caput et ma
 gister sim omnium latronum huius
 prouincie. **A**d quod monachus
Nunquid non timetis penas e
 ternas. huiusmodi opibus pre
 paratas. **D**icente illo de anima nul
 la mihi questio est eo quod perdi
 ta sit. **M**onachus respondit. **Q**uid
 si possem vobis ostendere viam salu
 tis velletis in acquiescere nec
 ne. **A**it latro. **E**ciam vobis consen
 tirem. **E**t ille. **I**eiunate vnum di
 em in ebdomada in honore san
 cte Marie genitricis dei et nullum
 in illa ledatis et sciatis pro tanto quod
 gratiam apud filium vobis optinebit.
Respondit latro. **N**ec reuera fatiam et iam
 voueo. **N**ihil ea die comedam ne
 sum depredator nullum ledam.

Elegitq; die sabbati: nihil i il
lo mali opans: pmo plurimos
a socior; manibus dep'dandos si
ue occidendos: ob honore; beate
virginis eripiēs. Eodē tempore
tridentū ab hostibus p circuitū
infestabat: ceterūtes satellites
ciuitatis cū hostes die sabbati
insequerētur. iā dictū latrone;
inermē propt' sabbatū eū; ce
teris cepunt. Et eū; eēt fortissi
m' nō se defendebat cū caperēt
non se excusabat. nec loquī vo
luit interrogatus cū duceret.
Veniens in ciuitatem morvū
cognit' ē: patibulo ad iudica
tus est. Nutu tñ vt creditur be
ate virginis sup pulchritudi
nē corpis eius iudices moti: in
hoc cōuenerūt vt puincia ab
iurata viueret. Qd cū ille abnue
ret a diceret. nō fatiā: meli' est
em vt hic peccata luam: q' i fu
turo: mderūt. Sine tunc vt de
colleris. Non curo inquit qua
lis sit pena: dūmodo occidaz.
Et illi. Vis vt uocetur tibi saē
dos? Rndit. Non est necē. Om
nes em Christiani estis. omni
bus vobis peccata mea ofiteor.
Qd eū; fecit cū multa cōtricio
ne nihil se bōi vñq; fecisse testa
batur pref' illud ieiunū; qd a
monacho dīdicerat. Sicq; ex
tra ciuitatē decollatus est. et iū

eodē loco sepultus. Nocte eadē
vigiles portaz ēca ei' tumulū
luminaria viderūt. Rñq; em
matrone corpus effodientes.
et caput corpori adaptātes. po
fuerūt in feretro mē textuē pur
pura supiecta. Ex quibus qtu
or singulares cādelas ardētē i
manib' habētes. per quatuor
partes feretrū tollentes. qnta
que clarissima omnū erat. eū;
cādelā sequēte ad portam vsq;
venerūt ibi corp' deponentes.
Custodes ista vidētes timuērūt
putātes eē fantasma. Quibus
illa dicebat. Dicite epō vestro
vt capellanū meū a vobis decol
latū in tali loco ecclie honoifice
sepeliat. minas addens si negli
geret. Et nominauit se. Mane
cum epō nūciata eēnt. cū clero
et populo exiēs purpurā depo
suit. caput precisū corp' vntū
videns expauit. texturāq; pur
pure hūanū artificū excedēte
admiratus. relatis credidit. ho
minēq; cū timore et hōre maxio
nō vt latronē. s; sicut Christi
martirē in loco designato sepe
liuit. Ab illo tēpore vsq; hodie
vix aliquis adultus in illa pro
uincia inuenitur. qui eius exē
plo diē sabbati in honore do
mine nostre non ieiunet. CA
pollom'. Cū ppera bona extra

caritate; facta mortua sic quo
ieiunium siue aliud opus fm
genus bonum: tēpore latroci
nii gestū: dei genitrici placere
potuit. **C**esarius. Per obse
quium quod beate virginis impē
dit:abilem se reddidit gratie.
per finalem contricionem factus
est filius glorie. Per tempale;
mortem quam libent' ac paciē
ter sustinuit: purgatorij penā
euaſit. Non enim punit deus
in idipsum: nō medicina cōtēp
natur. Non alit' audeo diffimē
Legimus enī in vitas patrū cui
dam latroni oūlo pietatis op
a: que in latrocinio egit recitā
ti: sanctū rōdissē pafuncū. Nū
q̄ aliquid tale legi id ē tā mē
num in vita mea. **A**pollonius.
Distoria hęc tā mirabil' valde
accendere debet peccatores in a
more scē dei genitricis. **C**esa
rius. **A**dhuc vnū supē capitulū
quod omnes ordinis nostri p
fessores magis omnibus. que
adhuc audisti: in illius amore
accendit: propt' qd pnti disti
ctioni p cōclusionē illud refer
uauit: qz qd nouissimo loco di
citur: memorie forcius impri
mitur. **C**a. lx

Monachus quidam morbi
nis nostri dñam nostras
plurimū diligens: ate paucos

ānos mēte excedens ad cōtē
placionē glorie celestis dedu
ctus est. **V**bi cū diuos ecclē
triumphantis ordines viderē
āgelorum videlicet: patriarcha
rum: pphaz: apostolorum: mar
tirim: confessorum: et eosdem
certis caracteribus distinctos
Ite canonicos regulares: pmo
stratenses siue cluniacenses: de
suo ordine sollicitus cum stari
et circūspicerē: nec aliquam de
illo psonam in illa gloria repi
ret: ad beatā dei genitricē cū ge
mitu respiciens ait. **Q**uid ē sā
ctissima dñā q̄ de ordine Cister
ciensi neinem hic video. **Q**ua
re famuli tui tibi tā deuotibūe
tes: a cōsorcio tāte beatitudinis
excludunt. **V**idēs eū turbatū
regina celi: rñt. **I**ta in dilecti ac
familiarēs sūt hñ: q̄ de ordine Ci
sterciensi sūt: ut eos etiā sūl
mis meis foueā. **A**piensq; pal
liū suū q̄ aicta uidebat qd mē
eāt latitudinis: innumēabilem
titudinem monachorum cōmū
forū: scimōnialiū illi ostēdit.
Qui nimis exultās et grās refe
rens ad corpus rediit: et qd uī
derit qd uē audierit abbtū suo
narrauit. **I**lle uo i seqnti. ca. lxx
referēs abbtū oēs letificauit
ad āphozem sancte dei genitri
cis amorem illos accendens.

Igitur qz virginē beatā. ymo
speculū virginītatis. cui⁹ meri
ta et gloria oēm scōrū multitu
dinem trāscēdunt. laudare nō
sufficio. quasi imperitus orator
illam laudando defitio. Ipsam
ergo tuū adiūt⁹ oracōib⁹ de
precor vt defectū meū ipsa sup
pleat. et que scripta vel scribē
da sunt fructuosa fatiat. Amē

Explīcit septia dīstīctio
Incipīūt capitula octaue
dīstīctiōis.

Ratio quare in octaua di
stīctiōne de diuersis vīsi
ōib⁹ tractetur. Ca. i.

De sacerdote cui nātūta Christi
in somnis reuelata ē. Ca. ii.

Item de sorore Christina et
eādē nātūitate. Ca. iij.

De diuersitate somnōz. et vīsi
ōis spiritali. Ca. iiii.

De monacho qui Christū q̄
recēter nātū vidit cum Mari
a et Ioseph. Ca. v.

De pōre qui vidit stellā in o
cte dōminice nātūitatis sup cā
tates. Ca. vi.

De Richmūde que in epīpha
nia Christū vidit in presepio
patris vocē audiēs de sup. vii.

De virginē cui Christ⁹ appa
rūt in etate fēnni. Ca. viij.

De predcā Richmūde. q̄ dñm
vidit in domo pōtificis inter p

secutores. Ca. ix.

De virginē cui Christ⁹ frequē
ter vigilātī apparz in cruce. x.

De Daniele mōcho cui Chri
stus apparē in cruce otulit gr̄
tā lacrimaz. Ca. xi.

Quomō intelligēdū sit. Per
cussit petrā. Ca. xij.

De Petro monacho de clau
stro. Ca. xij.

Item de monacho eiusdē ce
nobij temptato in cui⁹ aspectu
crucifixi vlnera perūcta sunt
Capitulū. xiiij.

De Christina mōcha cui Chri
st⁹ crucifix⁹ apparuit et senex
pungēs vlnera ei⁹. Ca. xv.

De sanctimomiali tētata quā
Christ⁹ oplexus est. Ca. xvi.

De duob⁹ conūsis claustrī q̄
vīderūt Christum in aere pen
dentē in cruce. Ca. xvij.

Item de conūso de Lucka. q̄
vidit Christū cū quīndēā reli
gios⁹ in aere crucifixū. Ca. xvij.

De crucifixiōe religiosoz. xix.

De Conrado conuerso. q̄ in ex
thasi factus Christum vidit in
cruce. Ca. xx.

De milite cui crux inclīnauit.
qz inimico suo pepercerat ob
illius amorē. Ca. xxi.

De scimomiali cui crucifixus te
nebras tēperauit. Ca. xxij.

De nouitio cui⁹ frōti crux in